

OPDRACHTEN VAN DE DIENST SCHOLEN EN STUDENTENLEVEN

Activiteitenverslag - 2019-2023

MAART 2024

INHOUD

I.	Context en opdrachten	7
1.	Het Stuurcomité van het Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang	8
II.	Kinderopvang	9
1.	De opdrachten.....	9
2.	De gewestelijke werkgroep 'Kinderopvang' en de subgroepen die de projecten opvolgen	10
3.	Monitoring van de behoefte aan de creatie van kinderopvangplaatsen	12
4.	Balans van de activiteiten	15
5.	Bevindingen/aanbevelingen.....	16
III.	Monitoring van de schoolvraag en het schoolaanbod.....	18
1.	Het expertisecomité 'scholen' en de subgroepen voor projectopvolging.....	18
2.	Monitoring van de schoolvraag.....	19
3.	Monitoring van het schoolaanbod	21
4.	Vergelijking van de schoolvraag met het schoolaanbod.....	23
5.	Balans van de activiteiten	29
6.	Bevindingen/aanbevelingen.....	30
IV.	Steun voor het verwezenlijken van projecten om het schoolaanbod te vergroten en de kwaliteit van schoolvoorzieningen te verbeteren	32
1.	Individuele projectbegeleiding.....	32
2.	Kwaliteit van de schoolinfrastructuur en -voorzieningen.....	33
3.	Ondersteuning voor de digitale transitie van de onderwijsinstellingen	33
4.	Bevindingen/aanbevelingen.....	35
V.	Het Schoolcontract	36
1.	Opdracht	36
2.	Balans van de activiteiten	37
3.	Bevindingen/aanbevelingen.....	40
VI.	De schoolinschakeling	41
1.	De opdrachten.....	41
2.	Het programma preventie schoolverzuim (PSV)	41
3.	De vergaderingen van de preventieambtenaren van de 19 gemeenten van het brussels hoofdstedelijk gewest.....	42

4.	Het programma voor de ondersteuning van activiteiten die erop gericht zijn kinderen en jongeren te begeleiden bij hun scholing en hen burgerzin bij te brengen (PBSB)	43
5.	Gemeentelijk plan tegen schoolverzuim (gpS)	43
6.	Expertisecentrum inzake schooluitval	44
7.	Noodmaatregelen: het 'PSV-versterking' en 'VTE in de gemeenten'.	44
8.	Bevindingen/aanbevelingen	46
9.	Oproepen voor proefprojecten rond de Strategie GO4Brussels 2030	47
10.	Bevindingen/aanbevelingen:	47
VII.	Beleidswerf sociale inclusie en inschakeling van de Jongerengarantie	48
1.	Opdracht en balans van de activiteiten	48
2.	Bevindingen/aanbevelingen	49
VIII.	Studentenleven	50
1.	De opdrachten	50
2.	Het expertisecomité studentenleven	50
3.	Balans van de activiteiten	51
4.	Bevindingen/aanbevelingen	52
IX.	Ondersteuning van de integratie van jonge begunstigden van tijdelijke bescherming afkomstig uit Oekraïne	53
1.	Opdracht	53
2.	Monitoring	54
3.	Financiering van de uitrusting van ruimten voor jongeren	54
4.	Financiering voor buitenschoolse activiteiten georganiseerd door de gemeenten	54
5.	Activiteiten voor taalonderwijs (FR/NL)	55
X.	Conclusie	56

COLOFON

Auteur

Dienst Scholen en Studentenleven van perspective.brussels
Naamsestraat 59 - 1000 Brussel

Voltooiingsdatum
maart 2024

Contact

Anne Tréfois - atrefois@perspective.brussels

Inleiding

De Schoolfacilitator is een functie die in 2014 in het leven werd geroepen door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en die de creatie van schoolplaatsen faciliteert en coördineert. Geconfronteerd met een grote bevolkingsgroei en een schrijnend tekort aan schoolplaatsen heeft de functie, met respect voor de gewestelijke bevoegdheden, geleidelijk meer verantwoordelijkheden gekregen. De functie is vanaf het begin gekoppeld aan het expertisecomité 'Scholen'. Het aantal dossiers dat in het kader van het 'Brussels programma voor onderwijs' van de Strategie 2025 werd toegekend, groeide zienderogen. Daarom heeft de Regering metertijd via de Facilitator, Julie Lumen, een dienst opgericht en uitgebreid. In 2016-2017 ging het jonge team deel uitmaken van Perspective.brussels.

De Dienst Scholen werd door de Regering en de sociale partners aangesteld als dé gesprekspartner voor het aansturen van alle initiatieven die het Brussels Gewest ter ondersteuning van het onderwijs opzet. Sinds 2019 is dit ook vastgelegd in de ordonnantie in verband met het Schoolcontract¹.

In 2020 werden de opdrachten van de dienst uitgebreid met de opvang voor jonge kinderen. De Strategie GO4Brussels 2030 spreekt voortaan over het 'Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang'.

Met de komst van een nieuwe directie en veranderingen in de structuur van Perspective in 2022 ontstaat de Dienst Scholen en Studentenleven (DSS) en worden de medewerkers van de cel Studentenleven geïntegreerd. De opdrachten worden opnieuw gedefinieerd om aan te sluiten bij de kernactiviteiten van Perspective en de Dienst Scholen. De Dienst Scholen en Studentenleven maakt tegenwoordig ook deel uit van het directiecomité van Perspective.

De activiteiten van de DSS zijn in lijn met en concentreren de ambities van het Strategisch Plan van Perspective²: gegevens verzamelen, analyses maken en diagnoses opstellen, beleidsondersteunende instrumenten ontwikkelen en operationele programma's beheren en aansturen. De DSS analyseert en identificeert een groot aantal behoeften van jongeren, van de jongste kinderjaren tot de late tienerjaren en jongvolwassenen.

De acties van het Gewest voor onderwijs en kinderopvang sluiten aan bij het beleid van de Gemeenschappen, met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit. Binnen Perspective werkt de DSS aanvullend en samen met de bevoegde overheden en besturen: gemeenten, gemeenschappen, gemeenschapscommissies, gewestelijke partners en verenigingen. Allemaal zijn ze nauw betrokken bij de acties, via de comités en werkgroepen die de DSS organiseert of via bilaterale uitwisselingen.

---

¹ Ordonnantie van 16 mei 2019 in verband met het Schoolcontract.

² Het Strategisch Plan van Perspective vind je op planstrat.nl/web.pdf (perspective.brussels), geraadpleegd op 01/03/2024.

Dit verslag bouwt voort op het vorige verslag³, maar houdt ook rekening met de nieuwe opdrachten en nieuwe structuur van de dienst. Het bestrijkt de periode van 2019 tot begin 2024⁴. Het doel is om een balans op te maken van de acties van de Dienst Scholen en Studentenleven van Perspective en een stand van zaken te geven over bepaalde zaken in de volgende actiedomeinen: kinderopvang, monitoring van de schoolvraag en het schoolaanbod, ondersteuning van projecten voor het verhogen van het aantal en de kwaliteit van schoolplaatsen, het Schoolcontract, de schoolinschakeling en projectoproepen in het kader van de Strategie GO4Brussels 2030, bijdrage aan de beleidswerf 'sociale inclusie en inschakeling' van de Jongerengarantie, het studentenleven en ondersteuning van de integratie van begunstigden van tijdelijke bescherming afkomstig uit Oekraïne.

De Dienst Scholen en Studentenleven is een team van 16 mensen die hun schouders zetten onder de verantwoordelijkheden van het Gewest voor de sociale emancipatie en gelijkheid van kansen voor jongeren, en dit vanuit een evenwichtige territoriale aanpak. Ieder van hen verdient een hartelijke dank en waardering voor hun werk, inzet en betrokkenheid ten voordele van alle gebruikers en burgers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Dit verslag is ook van hen.

---

³ *Opdrachten van de Schoolfacilitator / Dienst Scholen tussen 2015 en 2019. Verslag aan de Regering*, maart 2019. Beschikbaar op: https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/verslag_aan_de_regering_se_7.pdf, geraadpleegd op 19/01/2024.

⁴ De Schoolfacilitator brengt regelmatig verslag uit aan de Regering over de activiteiten van de Dienst. Voor de periode in kwestie werd de balans van de acties opgemaakt via het verslag dat in maart 2019 aan de Regering werd voorgelegd, via verschillende jaarlijkse beleidsbrieven in het kader van de algemene uitgavenbegroting, de OPP's, de verslagen die werden opgesteld in het kader van het stuurcomité van het Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang van de Strategie GO4Brussels 2030, zoals aangegeven in dit verslag, en ook via de activiteitenverslagen van Perspective.

I. CONTEXT EN OPDRACHTEN

De opdrachten van de Dienst Scholen en Studentenleven worden hem toevertrouwd in het kader van de Algemene beleidsverklaring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2019-2024)⁵, de strategie GO4Brussels 2030 ('Brussels programma voor Onderwijs en Kinderopvang' - BPOK - en 'Jongerengarantie')⁶, de ordonnantie van 16 mei 2019 in verband met het Schoolcontract en het toepassingsbesluit ervan.⁷

In 2023 voert de DSS zijn opdrachten uit in verschillende actiedomeinen:

- > Monitoring van de behoefte aan de creatie van kinderopvangplaatsen;
- > Monitoring van de schoolvraag en het schoolaanbod;
- > Ondersteuning voor de verwezenlijking van projecten voor schoolvoorzieningen;
- > De kwaliteit van de schoolinfrastructuur en de verbetering van de uitrusting;
- > De stedelijke integratie van schoolvoorzieningen in de stad: de Schoolcontracten;
- > De steun voor de schoolinschakeling en de strijd tegen de schoolsegregatie;
- > Sturing van de beleidswerf 'Sociale inclusie en inschakeling' van de Jongerengarantie;
- > Analyse en uitvoering van tools voor het studentenleven in het Brussels Gewest.

De Dienst Scholen en Studentenleven wordt bijgestaan door verschillende comités die hij zelf organiseert, in sommige gevallen aangevuld met subwerkgroepen. Zij ondersteunen en stimuleren de ontwikkeling van beleidsondersteunende instrumenten vanuit een gewestelijke visie op de behoeften, om zaken te faciliteren en informatie uit te wisselen. Ze voorzien in de belangrijkste opdrachten van de Dienst, die op de volgende pagina's worden uitgewerkt.

Met uitzondering van het stuurcomité Jeugdgarantie organiseert en leidt de DSS alle vergaderingen. De Dienst brengt er onder andere verslag uit over zijn acties en die van eventuele betrokken partners.

---

⁵ Ook wel de Gemeenschappelijke algemene beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigde College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - Legislatuur 2019-2024.

⁶ Ook wel de Strategie GO4Brussels 2030 - Naar een economische, maatschappelijke en milieutransitie voor Brussel - januari 2020 en latere versies.

⁷ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 29 april 2021 tot uitvoering van de ordonnantie van 16 mei 2019 in verband met het Schoolcontract.

1. HET STUURCOMITÉ VAN HET BRUSSELS PROGRAMMA VOOR ONDERWIJS EN KINDEROPVANG

Het Stuurcomité van het Brussels Programma voor onderwijs en kinderopvang (BPOK) is een onderdeel van de Strategie GO4Brussels 2030, een voortzetting van de Strategie 2025. De DSS rapporteert er bij de vertegenwoordigers van de Regering en de sociale partners over de verschillende geplande projecten en die van de gewestelijke partners. Dit verslag komt voor de jaarlijkse sociale toppen, die bepalen welke projecten in het kader van deze doelstelling 2.4 worden uitgevoerd. 'Het Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang voortzetten'⁸.

In de periode 2019-2023 organiseerde de DSS op deze data BPOK-stuurcomités: 6 maart 2020, 12 januari 2021 (samenvoeging van het expertisecomité 'Scholen' en het BPOK-stuurcomité), 28 september 2021, 16 november 2022 en 23 november 2023.

Binnen de beleidswerf voor de ondersteuning van de digitale transitie van de scholen van het BPOK organiseerde de Dienst Scholen en Studentenleven ook vergaderingen van een expertisecomité 'Digitaal'⁹, gelinkt aan het Brusselse herstel- en veerkrachtplan. Die vergaderingen vonden plaats op deze data: **27 januari 2021 en 18 mei 2021**.

---

⁸ Strategie Go4Brussels 2030. Naar een economische, maatschappelijke en milieutransitie voor Brussel. Bijgewerkt op 24 februari 2021 naar aanleiding van de coronacrisis, pp. 63-68, beschikbaar op: <https://be.brussels/nl/over-het-gewest/waarden-budget-en-strategie/strategie-en-beleidsprioriteiten/go4brussels-2030-strategisch-meerjarenplan>, geraadpleegd op 19/01/2024.

⁹ In dit expertisecomité zetelen vertegenwoordigers van het Kabinet van de Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van het Kabinet van de Minister voor Digitale Transitie, de betrokken gewestelijke instellingen (Paradigm en Irisnet), federaties van de inrichtende machten, Gemeenschappen en Gemeenschapscommissies, en het Basin Emploi-Formation-Enseignement.

II. KINDEROPVANG

1. DE OPDRACHTEN

In het meerderheidsakkoord van de Regering (2019-2024) en in het kader van de Strategie GO4Brussels 2030 en het 'Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang' is de DSS een aantal engagementen aangegaan. Zo voert hij sinds 2020 verschillende opdrachten uit inzake Kinderopvang, in lijn met de gewestelijke bevoegdheden inzake ruimtelijke ordening en de kernactiviteiten van Perspective:

> **De gewestelijke werkgroep 'Kinderopvang' coördineren**

De DSS staat in voor de coördinatie van de gewestelijke werkgroep en de subgroepen ervan die de projecten voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen opvolgen (NL en FR). De doelstellingen daarbij zijn meervoudig: de samenwerking versterken tussen actoren uit de verschillende sectoren rond kinderopvang; gegevens voor het monitoringsysteem verzamelen en uitwisselen; projecten voor de creatie van plaatsen opvolgen en de link leggen met ander overheidsbeleid zoals tewerkstelling (aantal GECO-banen bij vacatures) of stadsvernieuwing (plaatsen gecreëerd in het kader van de duurzame wijkcontracten, bijvoorbeeld via het EFRO); kwesties behandelen die van belang zijn voor alle actoren die betrokken zijn bij het thema kinderopvang.

> **Uitbouw en beheer van de opvolging van het aanbod aan en de vraag naar opvangplaatsen**

Perspective (BISA en DSS) verzamelt gegevens rond bestaande opvangplaatsen en projecten voor geplande nieuwe plaatsen, met name door samen te werken met de Gemeenschappen en de Gemeenschapscommissies. Maar ook met verschillende actoren uit de kinderopvangsector, verzameld in werkgroepen die de projecten voor plaatsen opvolgen (NL/FR), georganiseerd door de DSS (zie hoger).

> **De territoriale spreiding van het aanbod en de vraag analyseren en bijdragen aan de identificatie van prioritaire interventiezones.**

De DSS analyseert tekorten/overschotten op verschillende niveaus: wijk, agglomeratie van wijken, gemeente, Gewest. Die analyses dragen bij aan de identificatie van prioritaire interventiezones.

> **Kennis uitbouwen en beleidsondersteunende instrumenten ontwikkelen**

De DSS zet specifieke studies op om de kennis uit te bouwen, met name inzake de toegankelijkheid van opvanglocaties (met bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen als: eenoudergezinnen, ouders die een opleiding volgen en werkzoekende ouders). Sinds eind 2023 deelt de DSS zijn kennis, analyses en uitgevoerde studies via webpagina's gewijd aan de kinderopvang: [Kinderopvang | perspective.Brussels](#)

> **Het creëren van extra opvangplaatsen vergemakkelijken**

Op verzoek begeleidt de DSS de uitbouw van projecten, met name in het kader van een samenwerking met de Task Force Voorzieningen van Perspective door te helpen bij het zoeken naar manieren om het aanbod uit te breiden.

2. DE GEWESTELIJKE WERKGROEP 'KINDEROPVANG' EN DE SUBGROEPEN DIE DE PROJECTEN OPVOLGEN

De gewestelijke werkgroep draagt bij aan het debat rond het thema 'Kinderopvang' in het Brussels Gewest¹⁰. De subgroepen voor projectopvolging voeden de monitoring van de vraag naar opvangplaatsen op Brussels gewestelijk niveau en dragen zo bij tot de ontwikkeling van een gewestelijke visie op de behoeften. De projecten voor de creatie van opvangplaatsen die bekend zijn bij de deelnemers, werden geëvalueerd naargelang de organisatie waarvan de geïdentificeerde projecten afhangen voor goedkeuring: ONE enerzijds en Kind & Gezin anderzijds. In afwachting van de effectieve uitvoering van de GGC-wetgeving inzake kinderopvang neemt Iriscare deel aan alle vergaderingen, net als de betrokken gewestelijke besturen (Actiris, Urban, GOB).

Dit betekent dat projecten voor de creatie van opvangplaatsen waarbij de uitvoering moeilijk verloopt, op individuele basis kunnen worden opgevolgd door deze beperkte werkgroepen. Deze subgroepen voor projectopvolging staan in voor de opvolging van de geplande en effectief door de Gemeenschappen geopende plaatsen, de door het Gewest gesubsidieerde banen en, indien nodig, de administratieve en stedenbouwkundige procedures.

In de periode 2019-2023 zijn de gewestelijke werkgroep 'Kinderopvang' en de subgroepen die de projecten voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen opvolgen, op de volgende data bijeengekomen:

- > Gewestelijke werkgroep: **19 november 2020, 18 november 2021, 17 november 2023.**
- > Subgroep voor de opvolging van Franstalige projecten: **14 januari 2021, 29 april 2021, 10 december 2021, 10 maart 2022, 30 juni 2022, 11 januari 2023, 28 april 2023, 23 oktober 2023.**

---

¹⁰ Voor de samenstelling van de gewestelijke werkgroep wordt rekening gehouden met de gewestelijke en gemeenschapsactoren die betrokken zijn bij het proces voor de creatie van opvangplaatsen. Zo zijn ook vertegenwoordigers van de leden van de Brusselse uitvoerende organen uitgenodigd: Kabinet van de Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, lid van het college van de Cocof bevoegd voor Kinderopvang, Kabinet van het lid van het college van de VGC bevoegd voor het Gezin, Kabinet van het lid van het college van de Cocof bevoegd voor Sociale Zaken en Gezondheid, Kabinet van de Brusselse gewestelijke Minister bevoegd voor Tewerkstelling; gewestelijke besturen: EFRO-cel van de GOB, cel Duurzame wijkcontracten van de directie Stadsvernieuwing – Urban, directie Investerings van de GOB, departement Tewerkstellingsprogramma's van Actiris, Brulocalis; Gemeenschapscommissies: 'Observatoire de l'enfant' van de Franse Gemeenschapscommissie, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 'Service Patrimoine, Infrastructures, Gestion des bâtiments' (SPIG) van de Cocof, Vlaamse Gemeenschapscommissie, Iriscare (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie); besturen van de Gemeenschappen: ONE en Kind & Gezin.

- > Subgroep voor de opvolging van Nederlandstalige projecten: **14 januari 2021, 20 mei 2021, 23 december 2021, 11 maart 2022, 23 juni 2022, 26 oktober 2022, 26 april 2023, 26 oktober 2023.**

3. MONITORING VAN DE BEHOEFTE AAN DE CREATIE VAN KINDEROPVANGPLAATSEN

Deze monitoring, ook wel monitoring van het aanbod aan en de vraag naar opvangplaatsen genoemd, identificeert de behoefte aan opvangplaatsen, rekening houdend met het aantal kinderen van 0-3 jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het aanbod aan opvangplaatsen.

Tel daar het aantal opvangplaatsen bij dat gepland is voor 2030 en waarvan de DSS op de hoogte is, en deze monitoring kan ook tekortanalyses uitvoeren en helpen bij het identificeren van prioritaire actiegebieden.

Door de socio-economische kenmerken van het Brussels Gewest, ligt de focus van Perspective in zijn analyses op twee cijfers: de totale dekkinggraad en de dekkinggraad van de inkomensgerelateerde en voor iedereen toegankelijke plaatsen.

Bestaand aanbod

Op 1 januari 2022 waren er **46.121 kinderen** jonger dan drie jaar. Op 31 december 2021 waren er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **20.879** plaatsen (NL en FR), waarvan **12.724** inkomensgerelateerde en voor iedereen toegankelijke plaatsen (NL&FR).

Kijken we naar de dekkinggraad voor 2021, dan is de gemiddelde totale dekkinggraad van het Gewest **45,3%**, en de gemiddelde dekkinggraad van inkomensgerelateerde en voor iedereen toegankelijke plaatsen **27,6%**.

Uitgesplitst naar voogdij-instelling, is dit de verdeling van de plaatsen in het Brussels Gewest op 31 december 2021:

- > 14.247 plaatsen onder ONE (Franstalig opvangaanbod)
- > 6.632 plaatsen onder Opgroeien (Nederlandstalig opvangaanbod)

Wat betreft de geplande projecten waarvan de DSS op de hoogte is, zijn er al 2.363 plaatsen geopend of gepland tussen 2022 en 2030. Deze plaatsen zijn als volgt verdeeld:

- > 1.851 FR plaatsen
- > 512 NL plaatsen

Aantal gecreëerde en geplande kinderopvangplaatsen in het BHG tussen 2020 en 2030.

Kinderopvangplaatsen in het BHG	Gecreëerde plaatsen 2020 - 2021	Tussen 2022 en 2030 geplande of gecreëerde plaatsen ¹	Totaal 2020 tot 2030

ONE	650	1851	2501
Opgroeien	43	512	555
TOTAAL	693	2363	3056

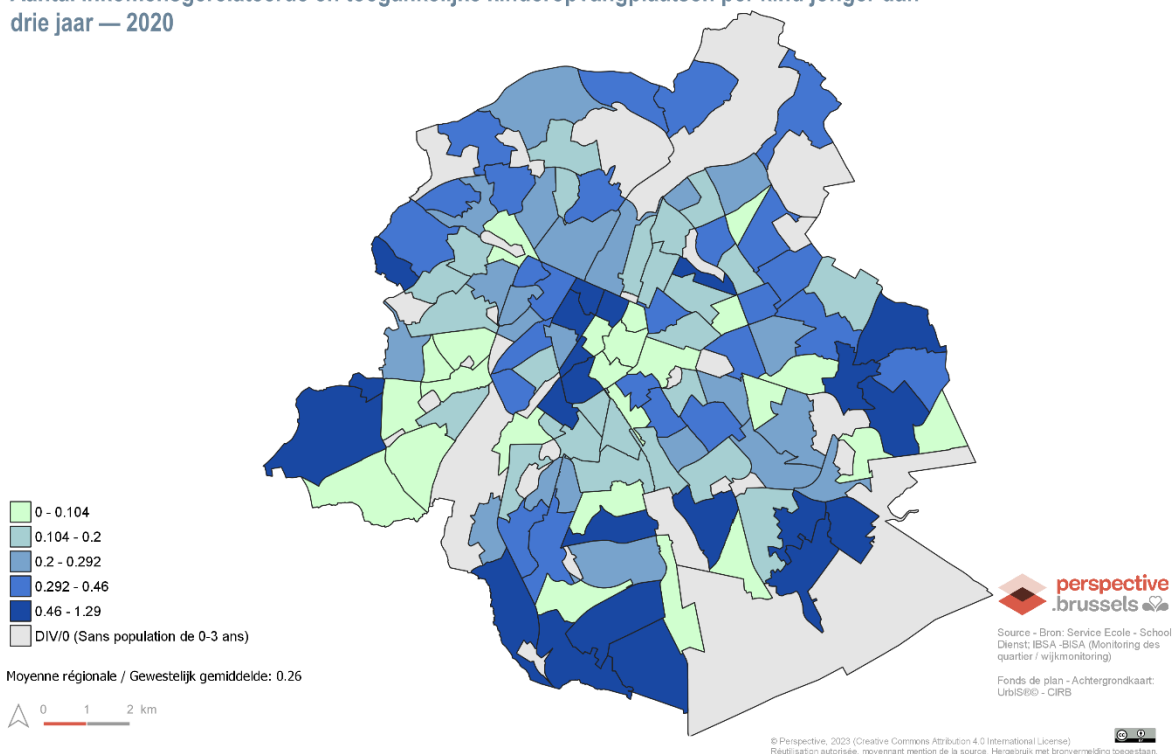
Bron: Monitoring van het aanbod aan kinderopvangplaatsen (april 2024), Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

Evolutie van de dekkingsgraad in het BHG

Jaar	2010	2014	2018	2019	2020	2021
Gemiddeld totale dekkingsgraad voor het BHG	30,9%	33,4%	39,6%	41,1%	43,1%	45,3%
Dekkingsgraad van de inkomens-gerelateerde en voor iedereen toegankelijke plaatsen			22,9%	24,3%	26%	27,6%

Nombre de places en milieu d'accueil liées au revenu et accessibles par enfant de moins de trois ans — 2020

Aantal inkomensgerelateerde en toegankelijke kinderopvangplaatsen per kind jonger dan drie jaar — 2020

4. BALANS VAN DE ACTIVITEITEN

- > Monitoring gecreëerd en continu van input voorzien
- > Organisatie van vergaderingen van de gewestelijke werkgroep en subgroepen voor de opvolging van de projecten voor het creëren van plaatsen (zie hoger)
- > 37 tekort/overschot-analyses uitgevoerd op verzoek van de lokale overheden of gewestelijke partners
- > Creëren en lanceren van een webpagina 'Overzicht van de Kinderopvang', met daarop alle actoren die bevoegd zijn voor Kinderopvang en de kaarten die de DSS heeft opgemaakt
- > Opzetten en opvolgen van een studie over de toegankelijkheid van kinderopvang, uitgevoerd door het Brussels Studie Instituut (lopend, voltooiing gepland in 2024).
- > Deelname aan de werkgroep 'Diploma door opleiding en ervaring in de kinderopvang'¹¹

---

¹¹Het doel van het lopende proefproject is om via het GECO-systeem tijdelijk een opleiding te financieren, waarbij een stagiair in de praktijk wordt begeleid door een ervaren kinderverzorger of -verzorgster. Het doel is om de tewerkstellingsgraad te verbeteren met een aanwerving via opleiding. Het opvolgingscomité, geleid door de VGC, is samengesteld uit vertegenwoordigers van de volgende instellingen: Actiris, VGC, perspective.brussels.

5. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > De dekkinggraden die de verschillende bevoegde autoriteiten beoogden voor kinderopvang, zijn niet gehaald. In hun meerderheidsakkoorden voor de huidige legislatuur hebben de VGC, de Federatie Wallonië-Brussel en het Brussels Gewest respectievelijk de volgende doelstellingen vastgelegd: 50% (totale dekkinggraad) voor de VGC en 33% (inkomensgerelateerde plaatsen) voor de FWB. Het Brussels Gewest geeft prioriteit aan de ondersteuning van inkomensgerelateerde opvangvoorzieningen in wijken met een lagere dekkinggraad dan het gewestelijk gemiddelde.
- > In 2021 heeft het gewestelijk gemiddelde een totale dekkinggraad van 45,3%.
- > Gemiddeld is in 2021 iets meer dan 27% van de opvangplaatsen inkomensgerelateerd, en die zijn ook ongelijk verdeeld over het grondgebied. Bovendien bevinden ze zich niet noodzakelijk in de wijken met de laagste inkomens.¹²
- > De wijken van het noordwesten hebben in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde een heel lage dekkinggraad van de behoeften aan inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen.
- > Gelet op de sociaaleconomische kenmerken van de Brusselse wijken blijft het een grote uitdaging voor het Gewest om de dekkinggraad van inkomensgerelateerde en voor iedereen toegankelijke opvangplaatsen te verhogen en om, samen met de bevoegde entiteiten, de prioritaire interventiegebieden te identificeren.
- > De projectoproep die ONE en de Cocof in mei 2022 samen lanceerden, was niet zo succesvol als verwacht. Het aantal plaatsen voorzien in het protocol goedgekeurd door de Franse Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie, namelijk 2.100 Franstalige plaatsen voor het BHG, zal in een eerste fase dus niet bereikt worden (de FWB heeft een tweede oproepfase gepland). Het is nodig om te kijken wat de creatie van plaatsen in de weg staat om voldoende aanbod te kunnen garanderen. De DSS plant in 2024 een studie om die obstakels in kaart te brengen.
- > Om het aanbod groot genoeg te houden, moet ook het aantal opvangplaatsen op peil gehouden worden. De DSS plant in 2024 een studie naar de risicofactoren en redenen voor de sluiting van opvangvoorzieningen.
- > De tewerkstelling in de sector wordt overigens ook een hele uitdaging om deze sociale functie van de kinderopvang in kwaliteitsstructuren te behouden. Het aanbod aan kinderopvang uitbreiden en de hulpmiddelen voor tewerkstelling en opleiding voor het personeel moderniseren zijn prioriteiten om Brusselse gezinnen kwalitatief hoogstaande kinderopvang te garanderen, met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit.
- > Het zou ook goed zijn om gezamenlijk na te denken over de dekkinggraad die op gewestelijk niveau moet worden bereikt. En om samen de actiehefbomen vast te stellen

waarmee het aantal voor iedereen toegankelijke opvangplaatsen kan worden verhoogd. Dit alles met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit.

- > De rol van de Dienst Scholen en Studentenleven bevestigen als facilitator op gewestniveau om kinderopvangplaatsen te creëren door projectbeheerders te ondersteunen bij hun inspanningen, met name in de vergunningsprocedure.
- > Binnen de opdrachten van Perspective kan de DSS ook mee nadenken over en zoeken naar locaties voor het opzetten van proefprojecten op bicommunautair niveau.
- > In de toekomst moet er op plaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar grote vastgoedprojecten worden gepland, ook gekeken worden naar de integratie van opvangvoorzieningen om te voldoen aan de behoeften van nieuwe gezinnen.
- > De DSS is ook van plan om de gesprekken met de gewestelijke partners en gemeenschappen voort te zetten over de invoering van een gemeenschappelijke brand- en veiligheidsnorm voor opvangvoorzieningen. Volgens bepaalde interpretaties van de wetteksten zijn het de Gemeenschappen, die bevoegd zijn voor de organisatie van de kinderopvang, die de normen voor veiligheid en brandveiligheid opstellen. In het Brussels Gewest kunnen adviezen van de DBDMH dus gebaseerd zijn op verschillende normen. Op verzoek van de operatoren heeft Brulocalis een gesprek opgezet met Perspective en de bevoegde overheden. Er moet verder worden nagedacht over de mogelijkheid om gemeentelijke verordeningen op dit gebied te harmoniseren, zodat er een gemeenschappelijk referentiepunt op gewestelijk niveau ontstaat.
- > Om de behoeften op middellange en lange termijn zo goed mogelijk te identificeren, zullen de Dienst Scholen en Studentenleven en het BISA de gegevens van de bevolkingsprojecties bijwerken tot na 2030 (werk in uitvoering).

---

¹² Raadpleeg voor meer informatie Focus BISA nr. 47 'Betaalbare kinderopvang in kwetsbare wijken in het Brussels Gewest', oktober 2021.

III. MONITORING VAN DE SCHOOLVRAAG EN HET SCHOOLAANBOD

Voor zijn opdrachten om de creatie van schoolplaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te faciliteren en de schoolvraag en het schoolaanbod te monitoren, wordt de DSS bijgestaan door een expertisecomité.

1. HET EXPERTISECOMITÉ 'SCHOLEN' EN DE SUBGROEPEN VOOR PROJECTOPVOLGING

Sinds de oprichting van de functie Schoolfacilitator helpt een expertisecomité de DSS bij de uitvoering van zijn opdrachten.

Hoewel de samenstelling ongewijzigd blijft¹³, wordt het expertisecomité sinds 2020 anders georganiseerd, volgens de logica die is ingevoerd voor het expertisecomité 'Kinderopvang'.

Jaarlijks wordt er een thematisch expertisecomité 'Scholen' gehouden, waarin de interventies van de partners en een balans van de acties van de dienst worden gepresenteerd. Daarnaast worden er voor de opvolging van schoolprojecten subwerkgroepen georganiseerd, met daarin de bevoegde gewestelijke besturen, de federaties van de IM en de projectbeheerders. Dit als aanvulling op de individuele begeleiding van schoolprojecten, om het creëren van schoolplaatsen te vergemakkelijken.

In de periode 2019-2023 zijn het expertisecomité en de subgroepen voor projectopvolging op de volgende data bijeengekomen:

- > Expertisecomité 'Scholen': 6 maart 2020, 12 januari 2021 (samenvoeging van het expertisecomité 'Scholen' en het BPOK-stuurcomité), 28 juni 2022.
- > Subgroepen voor de opvolging van de projecten voor het creëren van plaatsen: 25 november 2022, 26 mei 2023 en 23 februari 2024.

---

¹³ Het expertisecomité 'Scholen' bestaat uit vertegenwoordigers van de gewestelijke en lokale besturen die betrokken zijn bij de creatie en de kwaliteit van de schoolvoorzieningen, van de federaties van de inrichtende machten en van de besturen die belast zijn met de infrastructuur in de Gemeenschappen, namelijk: Urban Brussels, Brussel Plaatselijke Besturen, Brusselse Hoofdstedelijke dienst voor Brandweer en Dringende Medische Hulp (DBDMH), Leefmilieu Brussel, Brussel Mobiliteit, Bouwmeester Maître Architecte (BMA), Conseil de l'Enseignement des Communes et des Provinces (CECP), Conseil des Pouvoirs organisateurs de l'Enseignement Officiel Neutre Subventionné (CPEONS), Secrétariat général de l'Enseignement catholique (SeGEC), Fédération des Établissements Libres Subventionnés Indépendants (FELSI), Federatie Wallonië-Brussel (FWB), Franse Gemeenschapscommissie (Cocof), Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), Onderwijs koepel van Steden en Gemeenten (OVSG), Vlaamse Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (KOCB), Vlaamse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschapcommissie (VGC).

2. MONITORING VAN DE SCHOOLVRAAG

De monitoring van de vraag naar schoolplaatsen heeft tot doel op middellange en lange termijn het aantal jongeren te meten dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest basis- en secundair onderwijs zou moeten volgen. Op het niveau van Perspective (BISA en Dienst Scholen en Studentenleven) wordt de vraag naar schoolplaatsen benaderd aan de hand van het begrip 'schoolbevolking', i.e. het aantal kinderen dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar de lagere en middelbare school gaat. De schoolbevolking (en dus de vraag naar schoolplaatsen) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest varieert naargelang:

- > De demografische evolutie van de schoolgaande bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > Het woon-schoolverkeer¹⁴ tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en het Vlaams Gewest.

De schoolbevolking

Zoals onderstaande tabel aangeeft, telt de schoolbevolking in het Brussels Gewest **261.124 leerlingen** (kleuter-, basis- en secundair onderwijs) voor het schooljaar 2021-2022:

- > 79% van de leerlingen zit in het Franstalig onderwijs en 21% in het Nederlandstalig onderwijs;
- > 85,5% van de leerlingen die naar school gaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, woont binnen het Gewest, 12,9% woont in het Vlaams Gewest en 1,6% in het Waals Gewest;

Schoolbevolking 2021-2022 in het BHG.

Schoolbevolking	Kleuter	Lager	Secundair onderwijs	Totaal
Franstalig onderwijs	40.554	77.803	87.567	205.924
Nederlandstalig onderwijs	14.520	20.726	19.954	55.200
TOTAAL	55.074	98.529	107.521	261.124

Bron: BISA, berekening Dienst Scholen en Studentenleven op basis van gegevens voor het kleuter-, lager en secundair onderwijs (Franstalig en Nederlandstalig onderwijs).

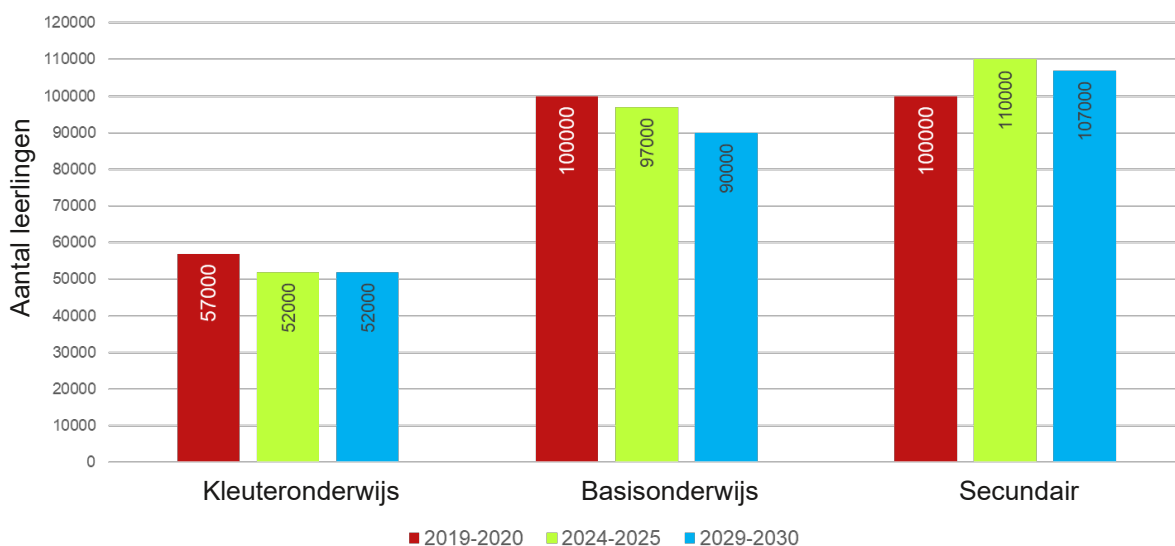
¹⁴Het woon-schoolverkeer verwijst naar het feit dat inwoners van andere gewesten naar school gaan in het Brussels Gewest en omgekeerd, d.w.z. Brusselse jongeren die naar school gaan in een van de andere twee gewesten van het land. Het "inkomend" woon-schoolverkeer is echter groter dan het "uitgaand" woon-schoolverkeer.

Projecties tot 2030

De laatste BISA-projecties voor de Brusselse schoolbevolking voorspellen, afhankelijk van het beoogde onderwijsniveau, verschillende ontwikkelingen tegen 2029-2030¹⁵:

- > Het aantal kinderen in het **kleuteronderwijs** zou verder dalen in de toekomst en tussen 2024-2025 en 2029-2030 stabiel blijven rond 52.000 leerlingen;
- > Het aantal leerlingen in het **basisonderwijs** zou tussen 2019-2020 en 2029-2030 met bijna 10.000 leerlingen afnemen.
- > (-10%);
- > Het aantal leerlingen in de Brusselse **middelbare** scholen zou de komende jaren sterk blijven stijgen, met 10.000 extra leerlingen (+10%) tussen 2019-2020 en 2024-2025. In 2024-2025 zouden dan bijna 110.000 leerlingen ingeschreven zijn in het secundair onderwijs in Brussel; het aantal zou dan licht dalen tot 107.000 leerlingen in 2029-2030 (wat nog altijd 7.000 leerlingen meer is dan in 2019-2020).

Evolutie van het aantal ingeschreven leerlingen in het Brussels Gewest in 2019-2020 (vaststellingen), 2024-2025 en 2029-2030 (projecties), volgens onderwijsniveau

Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap.

¹⁵ Focus 48 van het BISA: "Zullen er in 2030 genoeg schoolplaatsen zijn in Brussel?" - November 2021.

3. MONITORING VAN HET SCHOOLAANBOD

De monitoring van het schoolaanbod meet op middellange en lange termijn het aantal voor inschrijving opengestelde plaatsen dat is gecreëerd en gepland in het onderwijs in het Brussels Gewest. Daarvoor houdt de Dienst Scholen en Studentenleven van Perspective sinds 2010 een databank bij van projecten voor het creëren van schoolplaatsen in het (gewoon en buitengewoon) lager en secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het gaat om projecten die ervoor zorgen dat de totale capaciteit van een bestaande school kan worden opgetrokken of dat er een nieuwe school kan worden opgericht.

Deze databank wordt gevoed met gegevens die afkomstig zijn van de Gemeenschappen en de gemeenschapscommissies, van de gewestelijke en lokale besturen die betrokken zijn bij het thema, de inrichtende machten en federaties van inrichtende machten, en open bronnen (pers).

Concreet zijn de projecten die in aanmerking worden genomen voor de monitoring van het schoolaanbod projecten voor de creatie van plaatsen in de scholen die worden gesubsidieerd door de gemeenschappen of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De monitoring houdt ook rekening met projecten voor de creatie van plaatsen in het gesubsidieerd officieel onderwijs die het voorwerp zijn van een principiële akkoord van het college van burgemeester en schepenen of van de gemeenteraad.

De gegevens voor "gecreëerde plaatsen" slaan op het aantal plaatsen waarop kan worden ingeschreven dat tussen 2010 en september 2023 effectief nieuw werd gecreëerd. De gegevens voor "geplande plaatsen" betreffen het aantal nieuwe plaatsen dat in de toekomst zal worden gecreëerd.

Gecreëerde en geplande plaatsen tegen 2030

Onderstaande tabel bevat het aantal plaatsen dat sinds 2019 is gecreëerd en tegen 2030¹⁶ is gepland, in het basis- en secundair onderwijs (samengenomen) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aantal tussen 2010 en 2018 gecreëerde plaatsen wordt ter informatie vermeld.

---

¹⁶ De tabel berekent het aantal sinds 2019 gecreëerde en tegen 2030 geplande plaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze tabel omvat ook geplande plaatsen waarvan de datum voor openstelling onbekend is (dus mogelijk na 2030). Het gaat enkel om geplande projecten met een "zeker" statuut, d.w.z. projecten voor het creëren van plaatsen in scholen die overheidssubsidies ontvangen van de Gemeenschappen of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest; en daarnaast projecten voor het creëren van plaatsen in het gesubsidieerd officieel onderwijs die het voorwerp zijn van een principiële akkoord door het college van burgemeester en schepenen of de gemeenteraad. De tabel houdt geen rekening met de creatie van plaatsen in het privéonderwijs.

Aantal gecreëerde en geplande plaatsen tegen 2030 voor het basis- en secundair onderwijs samen in het BHG.

Basis- en secundair onderwijs	Gecreëerde plaatsen 2010 - 2018	Gecreëerde plaatsen 2019 - sept 2023	Geplande plaatsen tegen 2030	Totaal 2019- 2030
Franstalig onderwijs	20.665	12.970	13.993	26.963
Nederlandstalig onderwijs	7.976	7.304	9.988	17.292
TOTAAL	28.641	20.274	23.981	44.255

Bron: Monitoring van het schoolaanbod (november 2023), Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

Sinds 2010 is dit aantal gecreëerde en geplande plaatsen verbonden aan 520 projecten voor de creatie van schoolplaatsen, zowel in het Nederlandstalig als het Franstalig basis- en secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- > 336 projecten in het Franstalig onderwijs (65%);
- > 183 projecten in het Nederlandstalig onderwijs (35%);
- > 1 project binnen zowel het Frans- als Nederlandstalig onderwijs (< 1%).

Verdeling van de projecten per onderwijsniveau:

- > 355 projecten voor de creatie van plaatsen in het basisonderwijs (68%);
- > 158 projecten voor de creatie van plaatsen in het secundair onderwijs (30%);
- > 7 projecten voor de creatie van plaatsen in zowel het basis- als het secundair onderwijs (1%).

Sinds het vorige verslag aan de regering (2019) heeft de DSS dus 125 projecten voor de creatie van nieuwe plaatsen geïdentificeerd tussen 2019 en het begin van het schooljaar in september 2023:

- > 60 projecten in het Franstalig onderwijs;
- > 65 projecten in het Nederlandstalig onderwijs.

Verdeling per onderwijsniveau:

- > 62 projecten voor de creatie van plaatsen in het basisonderwijs;
- > 62 projecten voor de creatie van plaatsen in het secundair onderwijs;
- > 1 project voor beide niveaus.

Onderstaande grafiek toont het aantal gecreëerde schoolplaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 2010 en tegen 2030, volgens jaar waarin de plaatsen worden opengesteld en onderwijsniveau.

Tijdslijn voor de creatie van plaatsen in het BHG van 2010 tot september 2023.

Bron: Monitoring van het schoolaanbod, september 2023, Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

4. VERGELIJKING VAN DE SCHOOLVRAAG MET HET SCHOOLAANBOD

Basisonderwijs

Gecreëerde en geplande plaatsen tegen 2030

Onderstaande tabel bevat het aantal plaatsen dat sinds 2019 is gecreëerd en tegen 2030 is gepland in het basisonderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aantal gecreëerde plaatsen tussen 2010 en 2018 wordt ter informatie vermeld.

Aantal sinds 2019 gecreëerde en tegen 2030 geplande plaatsen voor het basisonderwijs in het BHG.

Basisonderwijs	Gecreëerde plaatsen 2010 - 2018	Gecreëerde plaatsen 2019 - sept 2023	Geplande plaatsen tegen 2030	Totaal 2019-2030
Franstalig onderwijs	15.137	4.555	3.451	8.006
Nederlandstalig onderwijs	7.046	3.792	4.778	8.570
TOTAAL	22.183	8.347	8.229	16.576

Bron: Monitoring van het schoolaanbod, november 2023, Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

We stellen vast dat er tussen 2019 en 2030 **16.576 plaatsen** gecreëerd of gepland zijn in het basisonderwijs in het Brussels Gewest. Dit grote aantal geplande nieuwe plaatsen moet het mogelijk maken om tegen 2030 te voldoen aan de behoeften van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Vooraf omdat het aantal kinderen tussen 3 en 11 jaar in het Brussels Gewest al enkele jaren daalt (en naar verwachting zal blijven dalen tot 2030).

Een onevenwichtige spreiding van het schoolaanbod

Onderstaande kaart vergelijkt de schoolcapaciteit per wijk in 2020-2021 met het aantal geplande plaatsen per wijk in het basisplan voor 2030.

Capacité d'accueil scolaire fondamentale relative du territoire - fondamental (année scolaire 2020-2021) et places programmées dans l'enseignement fondamental entre 2021 et 2030, par quartier en Région de Bruxelles-Capitale)

Relatieve opvangcapaciteit van de basisscholen op het grondgebied (schooljaar 2020-2021) en geplande schoolplaatsen in het basisonderwijs tussen 2021 en 2030, per wijk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Places programmées à l'horizon 2030, par quartier
Geplande schoolplaatsen tegen 2030, per wijk

- Enseignement francophone / Franstalig onderwijs
- Enseignement néerlandophone / Nederlandstalig onderwijs

Nombre de places / Aantal plaatsen

 Nombre total de places programmées en RBC
Totaal geplande schoolplaatsen in het BHG
12 941

Capacité d'accueil scolaire relative du territoire - fondamental (nb élèves / nb enfants)
Relatieve opvangcapaciteit van de basisscholen op het grondgebied (nm leerlingen / nm kinderen)

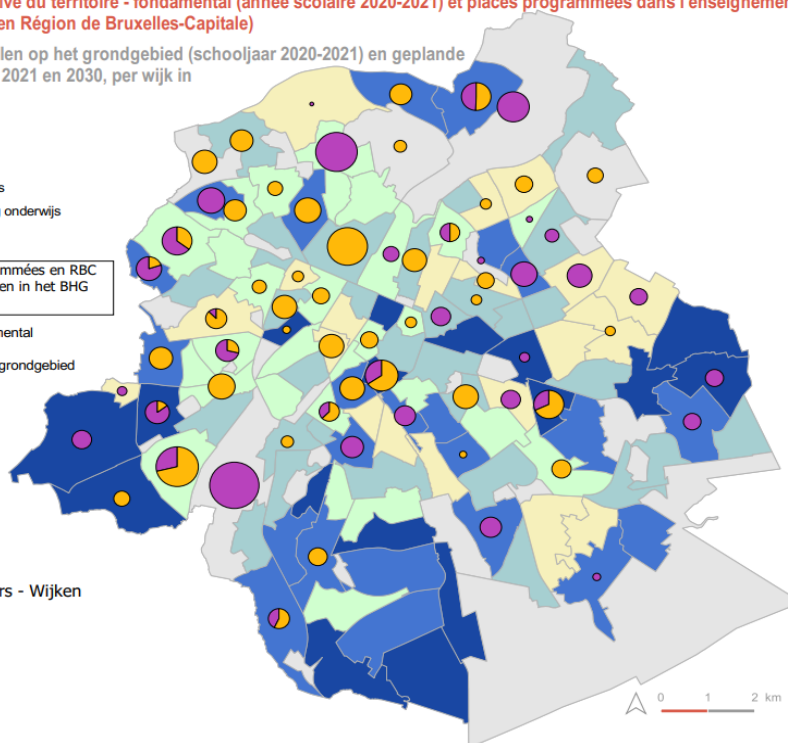
- <= 0,7
-]0,7 - 1,0]
-]1,0 - 1,3]
-]1,3 - 2,0]
-]2,0 - 7,0]
- non disponible - niet beschikbaar

Moyenne régionale : 1,09
Gewestelijk gemiddelde : 1,09

Quartiers - Wijken

Source - Bron: Monitoring de l'offre scolaire - Monitoring van het schoolaanbod, Service École - Dienst Scholen - perspective.brussels, IBSA - BISA (monitoring des quartiers- wijkmonitoring), Communauté française - Vlaamse gemeenschap
updated on: maart - mars 2023

Uit de kaart blijkt dat de scholen voor basisonderwijs ongelijk verdeeld zijn over het Brussels grondgebied in 2020-2021. In bepaalde wijken kunnen kinderen die er wonen niet naar school. Dat is vooral het geval in het noorden en het westen van het Brussels Gewest, waar veel wijken zijn met een lage opvangcapaciteit. In die wijken zijn er minder plaatsen dan kinderen van lagereschoolleeftijd, vooral in de wijken 'Weststation' (0,19, d.w.z. 19 plaatsen per 100 kinderen) en 'Korenbeek' (0,24).

De Brusselse gemeenten met de laagste opvangcapaciteit in het basisonderwijs zijn Sint-Jans-Molenbeek (0,82 in het kleuteronderwijs en 0,84 in het lager onderwijs), Sint-Agatha-Berchem (0,74 in het lager onderwijs), Sint-Joost-ten-Node (0,77 in het kleuteronderwijs) en Evere (0,81 in het lager onderwijs). Het gewestelijk gemiddelde is 1,09 plaatsen per Brussels kind in het lager onderwijs voor het schooljaar 2020-2021. De creatie van geplande plaatsen tegen 2030 zou het tekort in bepaalde wijken moeten terugdringen. Dat zou meer bepaald het geval zijn in het noorden en het westen van het Gewest, waar een groot aantal plaatsen gepland is, voornamelijk in het Nederlandstalig onderwijs. Tegen 2030 is er namelijk een groot aantal nieuwe plaatsen gepland in wijken die in 2020-2021 een tekort hebben. Het gaat onder meer om "Bizet - Wiel - Coovi" (in Anderlecht), "Houba" (tussen de gemeenten Brussel-Stad en Jette) en de "Maritiemwijk" (tussen de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek en Brussel-Stad).

Secundair onderwijs

Onderstaande tabel bevat het aantal plaatsen dat sinds 2019 is gecreëerd en tegen 2030 is gepland in het secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aantal gecreëerde plaatsen tussen 2010 en 2018 wordt ter informatie vermeld.

Aantal sinds 2019 gecreëerde en tegen 2030 geplande plaatsen voor het secundair onderwijs in het BHG.

Secundair onderwijs	Gecreëerde plaatsen 2010 - 2018	Gecreëerde plaatsen 2019 - sept 2023	Geplande plaatsen tegen 2030	Totaal 2019-2030
Franstalig onderwijs	5.528	8.415	10.542	18.957
Nederlandstalig onderwijs	930	3.512	5.210	8.722
TOTAAL	6.458	11.927	15.752	27.679

Bron: Monitoring van het schoolaanbod, november 2023, Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

We stellen vast dat er tussen 2019 en 2030 **27.679 plaatsen** gecreëerd of gepland zijn in het secundair onderwijs in het Brussels Gewest. Theoretisch zijn er in de Brusselse middelbare scholen genoeg plaatsen voor het aantal kinderen van middelbareschoolleeftijd in Brussel. Maar sommige van die plaatsen zijn niet aantrekkelijk en blijven dus beschikbaar, om verschillende redenen (keuze van de ouders voor de lesmethoden van de school, reputatie van de school, geografische toegankelijkheid, enz.). Dat leidt tot spanningen, vooral bij inschrijvingen voor het eerste jaar van de middelbare school. Zo blijft de situatie toch zorgwekkend voor het volgende schooljaar, door verschillende factoren:

- > Het cohort kinderen dat geboren is tijdens de demografische 'boom' van 2007-2012 (toen ook het aantal geboorten sterk steeg), heeft de kleuter- en lagere school doorlopen en bereikt nu de middelbare school (met een verwachte piek in 2025);
- > De vele uitgestelde infrastructuurprojecten om nieuwe middelbare schoolplaatsen te creëren;

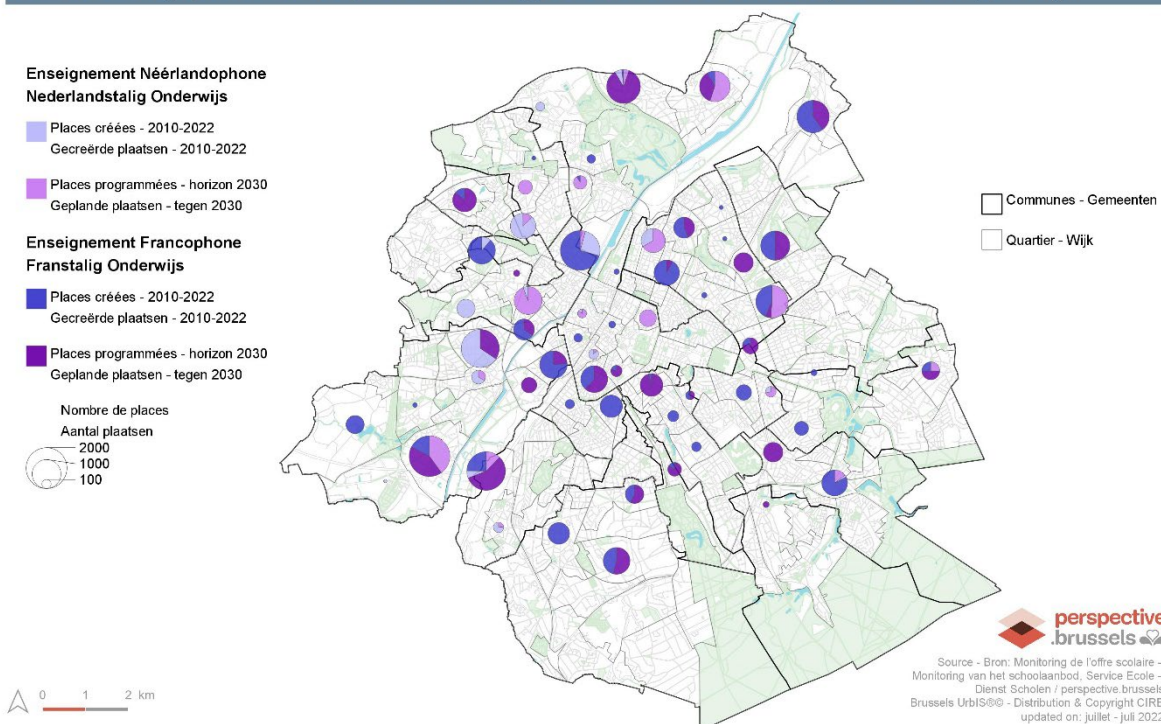
Tot slot ligt ook de onevenwichtige spreiding van het secundaire schoolaanbod in Brussel gedeeltelijk aan de basis van de huidige spanningen in het noordwesten van Brussel. Middelbare scholieren zijn dan weer veel mobieler dan leerlingen van de lagere school. De vraag waar nieuwe plaatsen voor het secundair onderwijs moeten komen overstijgt dan ook de schaal van de wijk of zelfs die van de gemeente. Het hangt ook samen met de bereikbaarheid van scholen met het openbaar vervoer. Volgens de Dienst Scholen en Studentenleven moet voor de creatie van nieuwe plaatsen in het secundair onderwijs voorrang worden gegeven aan gebieden met goede verbindingen met het openbaar vervoer.

Een aantal projecten voor secundaire scholen die voor de start van het schooljaar 2023-2024 werden opgestart, zijn: het Lycée Alternatif Bruxellois Marie Curie, op de campus van het COOVI in Anderlecht, dat een 2e en 3e niveau algemeen Franstalig onderwijs aanbiedt, en de opening van een nieuwe Nederlandstalige secundaire school, de Egied Van Broeckhovenschool, in Sint-Jans-Molenbeek.

Onderstaande kaart toont de geografische spreiding van projecten in het secundair onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

Places créées ou programmées dans l'enseignement secondaire ordinaire depuis 2010, par quartier
Gecreëerde of geplande schoolplaatsen in het gewoon secundair onderwijs sinds 2010, per wijk

Buitengewoon onderwijs

Het buitengewoon onderwijs is georganiseerd volgens verschillende types in functie van de specifieke behoeften van de leerlingen met moeilijkheden (mentale achterstand, lichamelijke, visuele of auditieve beperking, ziekte, gedrags- of leerstoornissen). Het territoriale netwerk van het buitengewoon onderwijs is dan ook erg gespreid. De woon-schoolafstanden zijn er in het algemeen aanzienlijk langer dan in het gewoon onderwijs. Het rekruteringsgebied van deze scholen is vaak erg uitgebreid en omvat een wezenlijk aandeel van leerlingen die buiten Brussel wonen (20% in 2019-2020, volgens Focus nr. 45 van het BISA).

Onderstaande tabel bevat het aantal plaatsen dat sinds 2019 is gecreëerd en tegen 2030 is gepland, in het buitengewoon onderwijs (basis en secundair samen) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aantal gecreëerde plaatsen tussen 2010 en 2018 wordt ter informatie vermeld.

Aantal sinds 2019 gecreëerde en tegen 2030 geplande plaatsen voor het buitengewoon onderwijs (basis en secundair samen) in het BHG.

Bijzonder onderwijs	Gecreëerde plaatsen 2010 - 2018	Gecreëerde plaatsen 2019 - sept 2023	Geplande plaatsen tegen 2030	Totaal 2019-2030
Franstalig onderwijs	569	167	620	787
Nederlandstalig onderwijs	35	88	270	358
TOTAAL	604	255	890	1.145

Bron: Monitoring van het schoolaanbod, november 2023, Dienst Scholen en Studentenleven, perspective.brussels.

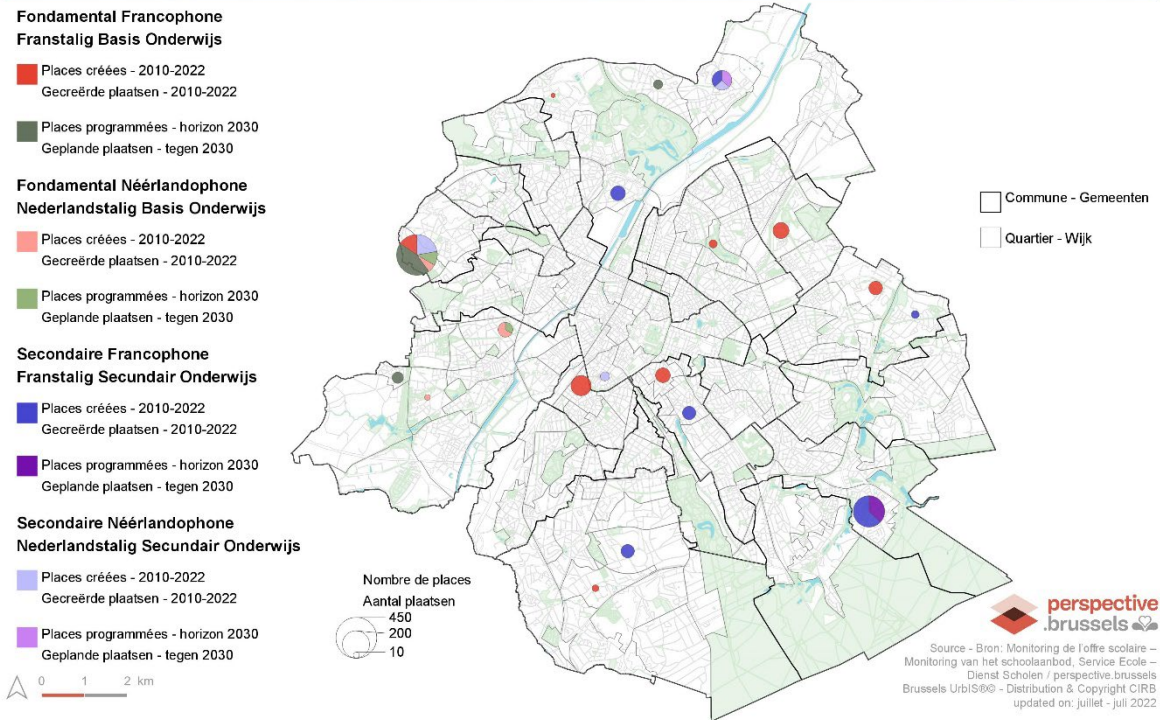
In tegenstelling tot de trend in het verslag van 2019, waarin weinig sprake is van projecten in het buitengewoon onderwijs, zien we een toename van het aantal geplande plaatsen over een vergelijkbare periode (2018-2025 en 2023-2030). We stellen vast dat er tussen 2019 en 2030 **1.145 plaatsen** gecreëerd of gepland zijn in het buitengewoon onderwijs in het Brussels Gewest.

De geplande creatie van plaatsen in het buitengewoon onderwijs tegen 2030 in het Brussels Gewest is goed voor 890 schoolplaatsen, of 3,7% van het totale aantal geplande plaatsen tegen 2030. Het buitengewoon onderwijs vertegenwoordigt evenwel 3,4% van het door de gemeenschappen georganiseerde en/of gesubsidieerde onderwijs in 2021-2022 in het Brussels Gewest (BISA).

Places créées ou programmées dans l'enseignement spécialisé depuis 2010, par quartier

Gecreëerde of geplande schoolplaatsen in het buitengewoon onderwijs sinds 2010, per wijk

5. BALANS VAN DE ACTIVITEITEN

- > Het voeren van de Monitoring van het schoolaanbod en van de Brusselse scholenatlas
- > Bijwerken van de kaarten en online gegevens op de website Beecole.beschool.brussels, met behulp van de tool Geodata. Met die nieuwe tool kunnen gegevens synchroon worden bijgewerkt. Bezoekers van de site kunnen ook gegevens bekijken per opleidingsniveau, per locatie binnen een gemeente, per taalstelsel, enz.
- > 69 tekort/overschot-analyses uitgevoerd op verzoek van de lokale overheden of gewestelijke partners
- > Schrijven, samen met het BISA, van FOCUS nr. 48 "Zullen er in 2030 genoeg plaatsen zijn in de Brusselse scholen?", verschenen in 2021

6. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > In het **basisonderwijs** wordt dankzij het aantal geplande en gecreëerde plaatsen over het algemeen aan de behoeften voldaan. We moeten er echter op blijven toezien dat alle geplande plaatsen voor dit onderwijsniveau ook daadwerkelijk worden gecreëerd.
- > Niet alle nieuwe plaatsen in het basisonderwijs zijn gecreëerd waar ze het meest nodig zijn. Er zijn dus nog subgewestelijke onevenwichtigheden te overbruggen.
- > De sterke versnelling in het creëren van plaatsen in het secundair onderwijs die zichtbaar is voor de periode 2019-2023 illustreert de investering van de overheid in antwoorden op de demografische evolutie van de schoolbevolking: de antwoorden volgen het cohort van kinderen uit de demografische 'boom' van 2007-2012, die eerst worden ingeschreven in het basisonderwijs en vervolgens in het secundair onderwijs.
- > Het creëren van plaatsen in het **secundair onderwijs** blijft een prioriteit. Voor dit onderwijsniveau is er nog steeds behoefte aan nieuwe plaatsen om aan de vraag te kunnen voldoen. Vooral in het noordwesten van het gewest, waar spanningen kunnen voorkomen, met name bij inschrijvingen voor het eerste jaar van de middelbare school.
- > De geplande creatie van plaatsen in het secundair onderwijs is grotendeels gericht op het zogenaamde 'algemeen' onderwijs. Maar ook in het technisch en beroepsonderwijs moeten er nog een aantal projecten worden geïdentificeerd. De Dienst Scholen en Studentenleven wil de behoeften voor dit type onderwijs graag opnieuw in kaart brengen.
- > Het blijft opvallend dat er op grote schaal wordt geïnvesteerd in de creatie van plaatsen in het Nederlandstalig secundair onderwijs, met name om een zekere continuïteit tussen basis- en secundair onderwijs te verzekeren.
- > Om de behoeften op middellange en lange termijn zo goed mogelijk te identificeren, zullen de Dienst Scholen en Studentenleven en het BISA de gegevens van de **projecties voor de schoolbevolking** bijwerken tot na 2030 (werk in uitvoering).
- > In de toekomst moet er op plaatsen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waar grote **vastgoedprojecten** worden gepland, ook gekeken worden naar de integratie van schoolvoorzieningen om te voldoen aan de behoeften van nieuwe gezinnen. Met name voor kinderen die naar de lagere school gaan en dus minder mobiel zijn.
- > Voor de analyse van het aanbod van en de behoeften aan scholen, zou het nuttig zijn om de oppervlakte die bestemd is voor scholen in het Brussels Gewest in kaart te brengen. Een ontwerp daarvoor wordt voorbereid in het kader van de werkzaamheden van SITEX (foto van de bestaande situatie van de functies op gewestelijk niveau). Voor de analyse moet er voorrang gegeven worden aan het noordwesten van het Gewest. De DSS wil ook ondersteuning bieden

aan het actualiseren van een register van eigendommen en gronden die nog beschikbaar zijn voor scholen.

- > Door de ontwikkelingen in de regelgeving voor het buitengewoon onderwijs en de hervorming van het beroepsgericht onderwijs aan Franstalige kant, moet de impact op de behoeften aan infrastructuur (aantal kwaliteitsvolle plaatsen) nauwkeuriger geëvalueerd worden voor deze onderwijstypes en studierichtingen. Binnen de Federatie Wallonië-Brussel zijn er sinds het begin van het schooljaar 2022-2023 territoriale clusters opgericht. Die zijn met name bedoeld om scholen van het gewoon onderwijs te ondersteunen bij de uitvoering van redelijke aanpassingen en de integratie van leerlingen met specifieke behoeften (mentale achterstand, gedrags- of leerstoornissen, enz.), die momenteel les volgen in het buitengewoon onderwijs. De behoefte aan schoolplaatsen zou dus van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs kunnen verschuiven. Bovendien zal de geleidelijke invoering van een "uitgebreide" gemeenschappelijke graad voor leerlingen van de eerste kleuterklas tot het derde leerjaar van de lagere school in de Federatie Wallonië-Brussel ook een impact hebben op de organisatie van het beroepsgericht onderwijs. Dat zou dan in het vierde jaar van het secundair beginnen (in plaats van in het derde jaar, zoals het tot nu toe was).
- > De omvang van de toekomstige spanningen op het gewestelijk grondgebied zal grotendeels afhangen van de vraag of de projecten daadwerkelijk op tijd zullen worden voltooid en of alle nieuw gecreëerde plaatsen zullen worden bezet (zonder de bestaande capaciteit te verminderen). Het is dan ook essentieel dat de geplande projecten worden verwezenlijkt.
- > Een groot aantal projecten is verwezenlijkt. Maar er moet ook gewaakt worden over de kwaliteit van schoolvoorzieningen in hun geheel, in het bijzonder door de veroudering van infrastructuur te beperken. De uitdaging is dan ook om projecten te ondersteunen die gericht zijn op **de renovatie van bestaande gebouwen**, met oog voor de strenge energieprestatienormen en het gebruik van duurzame infrastructuren.

IV. STEUN VOOR HET VERWEZENLIJKEN VAN PROJECTEN OM HET SCHOOLAANBOD TE VERGROTEN EN DE KWALITEIT VAN SCHOOLVOORZIENINGEN TE VERBETEREN

1. INDIVIDUELE PROJECTBEGELEIDING

Sinds de oprichting van de functie Schoolfacilitator ondersteunt het Gewest projecten die erop gericht zijn het schoolaanbod in het leerplichtonderwijs (kleuter-, basis- en secundair onderwijs) uit te breiden, in alle netwerken en van elk type.

Deze ondersteuning wordt voortgezet in de periode 2019-2023. De DSS biedt ondersteuning in verschillende fasen van het proces voor de creatie van plaatsen, in functie van de behoeften van de projectbeheerders: de identificatie van beschikbare financieringsbronnen, de zoektocht naar een locatie, stuk grond of gebouw, hulp bij de aanvraagprocedure voor bouw- of milieuvergunningen, enz. De DSS treedt op als facilitator en brengt mensen in contact met de bevoegde besturen.

Faciliteren gebeurt op verschillende manieren: vergaderingen organiseren met de bij het project betrokken partijen, zo vroeg mogelijk in het proces; vergaderingen organiseren voor de opvolging van de creatie van plaatsen; een overeenkomst over het bouwheerschap opstellen en het bouwheerschap tussen Citydev en Perspective (afgesloten in 2023) begeleiden; informatie geven via de Toolbox School, die onder andere een inventaris bevat van de beschikbare financiering en de toepasselijke regelgeving voor schoolinfrastructuur, en van de aanbevelingen voor kwalitatieve infrastructuur.

Op uitnodiging neemt de DSS ook deel aan projectvergaderingen die Urban volgens de procedure van het BWRO in goede banen leidt.

De Dienst Scholen en Studentenleven ondersteunt permanent zo'n 60 projecten.

2. KWALITEIT VAN DE SCHOOLINFRASTRUCTUUR EN -VOORZIENINGEN

Perspective is verantwoordelijk voor het helpen verbeteren van de kwaliteit van de schoolvoorzieningen in het BHG.

Projectbeheerders en alle professionals die betrokken zijn bij de bouw en het onderhoud van schoolinfrastructuur, krijgen daarvoor individuele ondersteuning van de DSS. Daar onlosmakelijk mee verbonden, biedt de Dienst hen ook de tools aan om de kwaliteit van die voorzieningen te waarborgen.

In de periode 2019-2023 heeft de Dienst Scholen en Studentenleven tools ontwikkeld en verspreid om de kwaliteit van de schoolinfrastructuur en -omgeving te verbeteren:

- > De gids 'De speelplaats herdacht. Gids voor de verbetering van de speelplaatsen in het Brussels Gewest', in samenwerking met Leefmilieu Brussel (2021);
- > De gids 'De schoolomgeving heruitgevonden - gids voor de verbetering van de schoolomgeving in het Brussels Gewest', uitgewerkt door de Dienst Scholen en Studentenleven (2022).

De laatste hand wordt ook gelegd aan een digitale tool die in 2023 online gaat en een hulpmiddel wordt om schoolinfrastructuur open te stellen voor de buurt. De tool is bedoeld voor onderwijsinstellingen die gemeenschappelijke ruimtes van hun schoolgebouwen buiten de schooluren op een veilige manier willen openstellen, met het oog op het delen van gemeenschappelijke voorzieningen: [Juridisch kader voor het openstellen van de school aan de wijk | perspective.brussels \(beecole.brussels\)](https://perspective.brussels/beecole.brussels)

3. ONDERSTEUNING VOOR DE DIGITALE TRANSITIE VAN DE ONDERWIJSINSTELLINGEN

In het kader van het 'Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang (BPOK)' van de Strategie Go4Brussels 2030 heeft de DSS verschillende opdrachten voor de digitale uitrusting van onderwijsinstellingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- > In 2019-2020 heeft de Dienst Scholen een opdracht voor diensten uitgeschreven en gegund voor de verzameling en analyse van gegevens in verband met de digitale uitrusting en de connectiviteit van de scholen in het Brussels Gewest. De studie, uitgevoerd door de Universiteit van Namen, werd opgeschort tijdens de lockdowns die de overheid naar aanleiding van de coronacrisis had ingesteld. In 2021 werd ze afgerond.
- > Als gevolg van de noodmaatregelen die de BHR nam naar aanleiding van de coronacrisis, werkt de DSS mee aan het Noodplan ter ondersteuning van de digitale uitrusting van de leerlingen van het CIBG (nu Paradigm) in het kader van afstandsonderwijs:

- Medewerking aan de ontwikkeling en uitvoering van het noodplan "Chromebooks" voor de verspreiding van mobiele terminals onder kwetsbare leerlingen (2020-2021); en medewerking aan de ontwikkeling van het Gewestplan voor de verspreiding van uitrusting en connectiviteit in scholen in het Brussels Gewest, samen met het CIBG (2021-2024);
- Organisatie van twee expertisecomités 'Scholen' rond de Digitale transitie van de onderwijsinstellingen, in het kader van de aansturing van het Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang van de Strategie GO4Brussels 2030 (zie hoger).

De DSS staat ook in voor de lancering en opvolging van twee projectoproepen rond digitalisering:

- > 'Strategie GO4Brussels 2030 - Projectoproep gericht op de ondersteuning van proefprojecten die inzetten op het leren coderen in de Brusselse scholen en bij de operatoren die tegemoetkomen aan de leerplicht (Codering 2019-2020)' (zie hoger).
- > 'Strategie GO4Brussels 2030 - Acties ter preventie van (cyber)pesten op school en ter ondersteuning van het aanleren van de bescherming van persoonsgegevens en de privacy van kinderen en jongeren op het internet' (zie hoger).

4. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > Naast de eerder aangehaalde bevindingen en aanbevelingen is het belangrijk om aan de kwaliteit van zowel geplande als bestaande schoolinfrastructuur te werken. Zo houden we het schoolaanbod op peil en kunnen leerlingen en onderwijsteams floreren.
- > De DSS is bezig met het in kaart brengen van werkzaamheden voor de renovatie van schoolinfrastructuur, door bouwvergunningen te analyseren. De gegevens die de DSS daarvoor analyseert worden verzameld via de NOVA-toepassing die door Urban wordt beheerd.
- > Om de kwaliteit van de infrastructures te garanderen, moet er gekeken worden naar de coherentie van de verschillende vereisten die in strijd zouden kunnen zijn met de communautaire financieringsnormen voor infrastructures, de opgelegde of aanbevolen milieunormen en de eisen met betrekking tot het behoud van het erfgoed van gebouwen of sites.
- > Rekening houdend met veranderingen in de maatschappij moeten de infrastructures ontworpen worden met het oog op duurzaamheid (en met name een verandering in gebruik in de toekomst), hun toegankelijkheid voor iedereen en hun energieprestaties. In het kader van zijn bevoegdheden kan het Gewest die ontwikkelingen ondersteunen.
- > Ook de gewestelijke initiatieven om speelplaatsen te renoveren en te vergroenen, moeten worden voortgezet, met een meer systematische focus op de noodzaak om de infrastructuur te delen en zo de toegang tot kwaliteitsvolle ruimtes voor scholen maar ook voor de omliggende buurt te stimuleren.
- > Op dezelfde manier is het voor een kwaliteitsstad een uitdaging om de ondersteuning voor het openstellen van schoolinfrastructuur voor bewoners en verenigingen buiten de schooluren uit te breiden.

V. HET SCHOOLCONTRACT

1. OPDRACHT

In het kader van de gewestelijke bevoegdheden inzake stadsvernieuwing beheert de DSS sinds de proeffase in 2017 een programma voor stadsvernieuwing, gericht op schoolvoorzieningen en hun troeven voor de stad: het Schoolcontract.

Sinds mei 2019 beschikt het Brussels Gewest voor het Schoolcontract over een wettelijk kader, dat in 2018 werd opgesteld door de DSS en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. De ordonnantie van 16 mei 2019 in verband met het Schoolcontract en het uitvoeringsbesluit van 29 april 2021 bepalen de ambities en modaliteiten voor de uitvoering van het programma.

De doelstellingen zijn:

- > De stedelijke integratie van de scholen verbeteren;
- > Het aanbod van collectieve voorzieningen voor de inwoners van de wijk verhogen via het openstellen van de onderwijsinstellingen buiten de schooluren: toegang tot de sportinfrastructuur, tot de eetzaal, openstelling van de speelplaatsen, enz.;
- > De openheid van de scholen naar de wijk bevorderen via socio-economische acties en de herkwalificatie van de openbare ruimte.

Het Schoolcontract richt zich in de eerste plaats tot scholen met kwetsbare leerlingen, die zich in de Zone voor Stedelijke Herwaardering (ZSH) bevinden en een slecht imago hebben.

Het Schoolcontract is een samenwerkingsverband tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, een schoolinstelling, de inrichtende macht van de school en de gemeente waar de school is gevestigd. Het betreft ook de wijkverenigingen, de bewoners, de gebruikers van de school en de beheerders van de collectieve voorzieningen.

Het schoolcontract bestaat uit een investeringsprogramma en een reeks acties die in en rond de school moeten worden verwezenlijkt binnen een periode van vier jaar en met een maximumbudget van 2,5 miljoen euro per contract.

Concreet beoogt een Schoolcontract-programma de financiering door het Gewest van:

- > investeringsacties die gericht zijn op de bouw, de renovatie, het onderhoud, de rehabilitatie, de uitbreiding, de sanering of de optimalisering van de onderwijsinstelling en de onmiddellijke omgeving van de school, om deze ter beschikking te stellen van de buurtbewoners en het schoolpubliek;
- > ingrepen om de openbare ruimte te herontwikkelen door middel van verfraaiingen in de omgeving of functionele verbeteringen aan de toegangswegen tot scholen;

- > sociaaleconomische acties ter bevordering van de sociale cohesie, onder meer door openbare voorzieningen aan te bieden en de buurtbewoners aan te moedigen om deel te nemen aan activiteiten;
- > coördinatieacties van projecten uit het Schoolcontract-programma via het aanstellen van een school-wijkcoördinator.

Het wordt uitgevoerd in twee kernfasen:

- > Een studie- en diagnosefase door een studiebureau dat na een openbare aanbesteding door de Dienst Scholen en Studentenleven is geselecteerd;
- > Een operationele fase: voor de uitvoering van de geplande socio-economische actieprogramma's en infrastructuurinvesteringen waartoe na afloop van de diagnosefase is besloten.

De studie- en diagnosefase wordt geschraagd door een participatief proces.

In totaal wordt een Schoolcontract in maximaal 5 jaar uitgevoerd (4+1). De DSS begeleidt deze uitvoering met de steun van een coördinator school-wijk, die binnen de bij het programma betrokken gemeenten wordt gefinancierd door het Gewest. De middelen kunnen ook gebruikt worden om een post voor technisch coördinator te financieren. Al in de diagnosefase worden begeleidingscomités opgezet met alle betrokken partijen. Zodra het actie- en investeringsprogramma is gelanceerd, helpen stuurcomités, ook georganiseerd door de DSS, bij de opvolging van de uitvoering van de contracten.

De DSS lanceert om de twee jaar oproepen om belangstelling te tonen bij potentiële doelscholen en legt een selectievoorstel ter goedkeuring voor aan de Brusselse regering. De Dienst beheert ook het jaarlijkse budget van 5 miljoen euro dat het Gewest aan het programma heeft toegekend en volgt voor elk contract het hele programma op.

2. BALANS VAN DE ACTIVITEITEN

In 2023 lopen er 16 Schoolcontracten in de ZSH:

- > **Proeffase:** 4 Schoolcontracten gestart in 2017: Athénée Royal Leonardo Da Vinci – Anderlecht; Basisschool Klavertje Vier – Brussel-Stad, Centre scolaire des Dames de Marie-Haecht-Philomène-Limite – Sint-Joost-ten-Noode, Gemeentelijke basisschool Arc-en-ciel – Sint-Joost-ten-Node;
- > **Eerste reeks:** Vier schoolcontracten voor de periode 2020-2024: École n°1 – Schaarbeek; Basisschool Champagnat – Schaarbeek; École Ulenspiegel – Sint-Gillis; Gemeenteschool Marius Renard – Anderlecht;
- > **Tweede reeks:** Twee schoolcontracten voor de periode 2021-2025: Koninklijk Atheneum Toots Thielemans in Molenbeek; Schoolcontract Drootbeek: Basisschool Sint-Ursula, Basisschool De Zenne, Collège de la Fraternité en Sainte-Ursule in Brussel (Laken).

- > **Derde reeks:** Drie schoolcontracten voor de periode 2022-2026: Institut des Ursulines - Koekelberg (Sacré-Coeur); Institut de Mot Couvreur - Brussel-Stad; GVB Scheutplaneet - Anderlecht;
- > **Vierde reeks:** Drie schoolcontracten voor de periode 2023-2027: School nr. 1 La Rose des vents – Molenbeek; School Edmond Peeters – Elsene; Atheneum Anderlecht – Anderlecht

Op 25 januari 2024 maakt de Brusselse Hoofdstedelijke Regering de selectie voor de **5e (2024-2028)** en **6e (2025-2029)** reeks schoolcontracten.

Voor de periode 2024-2028 (vijfde reeks) hebben de twee geselecteerde Schoolcontracten betrekking op de volgende secundaire scholen.

- > Athénée Royal de la Rive Gauch in Laken (Stad Brussel)
- > Centre scolaire Sainte-Marie La Sagesse in Schaarbeek

Voor de periode 2025-2029 (zesde reeks) hebben de twee geselecteerde Schoolcontracten betrekking op de volgende basisscholen:

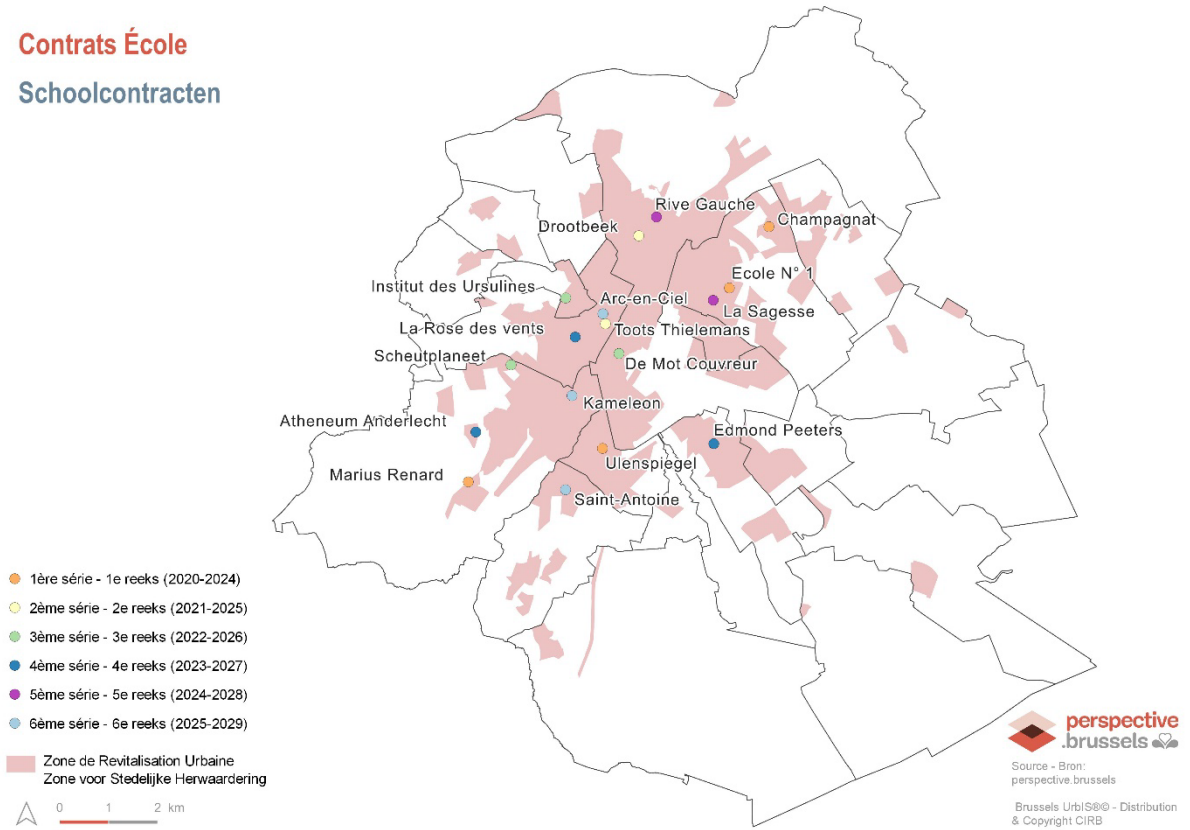
- > School Saint-Antoine in Vorst
- > Gemeenteschool nr. 7 - Arc-en-Ciel in Sint-Jans-Molenbeek
- > GBS Kameleon in Anderlecht

In haar besluit van 25 januari 2024 voorziet de regering in de mogelijkheid om een tweede Nederlandstalig project te selecteren in het kader van de zesde reeks (2025-2029), waarbij binnen de enveloppe van 2 miljoen euro wordt gebleven waarin volgens de 80/20-verdeelsleutel werd voorzien voor schoolcontracten in de periode 2024-2029 (10 miljoen euro).

De DSS volgt de uitvoering van alle Schoolcontracten op. Elk jaar lanceert de DSS ook de procedure voor een overheidsopdracht voor diensten voor het opstellen van diagnoses en investeringsprogramma's. Daarnaast volgt de Dienst ook de uitvoering op van het werk door het adviesbureau waaraan het contract wordt gegund. Elke studieopdracht heeft betrekking op één reeks van het Schoolcontract.

Contrats École
Schoolcontracten

3. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

Zoals voorzien door het juridisch kader, zal de DSS vanaf 2025 de Schoolcontracten van de proeffase evalueren. Voor de opvolging van de programma's springen de volgende elementen er echter uit en worden ze hier als aanbevelingen gepresenteerd:

- > De operatoren verwelkomen de lopende participatieprocessen en zouden graag zien dat ze worden voortgezet en verder ontwikkeld;
- > De begeleidingscomités kunnen de behoeften definiëren en actie- en investeringsprogramma's opstellen met respect voor de ambities en mogelijkheden van elk van de belanghebbenden, waardoor de betrokkenheid van de actoren wordt gegarandeerd;
- > De fasen die voorzien zijn in het wettelijk kader moeten worden verduidelijkt, en met name het onderscheid tussen uitvoeringstermijnen en implementatietermijnen. Dit onderscheid wordt ook gemaakt in andere programma's die (vooral gemeentelijke) actoren gebruiken voor andere stadsvernieuwingsprojecten. De DSS merkt op dat dit gebrek aan onderscheid voor het Schoolcontract bij de begunstigden tot verwarring kan leiden met betrekking tot de timing van het programma. Bovendien bewijst het aantal begunstigden dat om een verlenging van de looptijd van het Schoolcontract heeft gevraagd dat een herziening van de termijnen nodig is om een weerspiegeling te zijn van de werkelijke uitvoering van dergelijke investeringsprogramma's.
- > Door de stijgende kosten van zowel personeel als materialen zou een indexering van de financiering voor het programma in de toekomst overwogen kunnen worden, om de reikwijdte en ambities op het gebied van stadsvernieuwing te behouden.

VI. DE SCHOOLINSCHAKELING

1. DE OPDRACHTEN

De Dienst Scholen en Studentenleven van Perspective beheert de drie gewestelijke programma's ter bestrijding van schooluitval: het Preventieprogramma tegen Schoolverzuim (PSV), de Ondersteuning van activiteiten die erop gericht zijn kinderen en jongeren te begeleiden bij hun scholing en hen burgerzin bij te brengen (PBSB) en het Gemeentelijk plan tegen schoolverzuim (GPS).

De acties die het Gewest financiert zijn hoofdzakelijk preventief en collectief van aard. Ze steunen ook op de uitgebreide expertise van het lokale niveau in het identificeren van behoeften en uitvoeren van activiteiten. De verenigingssector vormt ook een van de speerpunten in de gewestelijke inspanningen om schooluitval bij jongeren te bestrijden. Er wordt prioriteit gegeven aan zeer kwetsbare leerlingen in scholen met een lage sociaaleconomische index.

Activiteiten die door gewestelijke programma's worden gefinancierd, worden buiten de schooluren georganiseerd.

In de periode 2019-2023 stond de DSS in voor het beheer en de opvolging van de drie gewestelijke programma's ter bestrijding van schoolverzuim, én voor de ontwikkeling en opvolging van oproepen voor proefprojecten in het kader van de Strategie Go4Brussels 2030. Dit verslag heeft ook betrekking op de periode van de coronacrisis. De pandemie heeft ervoor gezorgd dat er rekening wordt gehouden met de specifieke noden van kinderen, en dat het programma preventie schoolverzuim voor leerlingen van het secundair onderwijs tijdelijk werd versterkt (PSV-Versterking). Het Gewest heeft de 19 gemeenten ook gesteund door per gemeente één VTE te financieren en zo tijdelijk te voldoen aan de grotere behoefte aan ondersteuning inzake schoolinschakeling. De DSS beheert deze twee tijdelijke programma's, die bijdragen aan de strijd tegen schoolverzuim onder jongeren in het Brussels Gewest.

In 2022 heeft de DSS een overheidsopdracht voor diensten uitgeschreven voor een 'opdracht voor evaluatie van de gewestelijke programma's ter bestrijding van schoolverzuim en voor ondersteuning van de ontwikkeling van evaluatietools'. De opdracht, die na de plaatsingsprocedure werd toegekend aan het consortium BDO-Sonocom, wordt momenteel uitgevoerd. Het eindverslag wordt aan het einde van het eerste kwartaal van 2024 verwacht.

2. HET PROGRAMMA PREVENTIE SCHOOLVERZUIM (PSV)

Het programma preventie schoolverzuim (PSV) dateert van 2000. De originele ambitie om jongeren via verschillende tools terug naar school te krijgen is in de afgelopen 20 jaar gebleven, maar de doelstellingen zijn geëvolueerd: het gaat niet meer over strijden tegen hangjongeren op straat, maar wel over het bevorderen van hun sociale emancipatie en hen de kans geven om via een traject een diploma te behalen en een job te vinden. Het is dus eerder een kwestie van preventie voor meer gelijke kansen dan van veiligheidsoverwegingen. Waar het PSV vroeger een jaarprogramma was, is het sinds de projectoproep

in 2018 een meerjarenprogramma. Het stelt scholen in staat om extra activiteiten te organiseren voor de schoolinschakeling van leerlingen.

Het doelpubliek van het PSV zijn jongeren tussen 5 en 16 jaar (en ouder). De begunstigden van het programma zijn alle scholen in het leerplichtonderwijs van alle netten samen in de twee gemeenschappen.

In de periode 2019-2023 lanceerde de DSS onder de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de projectoproep voor de driejarige periode 2021-2024; na analyse door de DSS en de preselectiejury keurde de regering de selectie van 424 projecten goed, voor een totale subsidie van 7.000.000 euro op meerjarenbasis.

De DSS is verantwoordelijk voor het administratieve en budgettaire beheer en toezicht, inclusief jaarlijkse evaluatie van de projecten, voor de periode van drie jaar.

In 2024 wordt een nieuwe driejarige periode verwacht.

3. DE VERGADERINGEN VAN DE PREVENTIEAMBTENAREN VAN DE 19 GEMEENTEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Vanuit de ambitie om alle actoren in de strijd tegen schoolverzuim op lokaal niveau samen te brengen in een netwerk, en met het oog op de overdracht in 2020 van het beheer van de pijler Schoolverzuim van de Plaatselijke Preventie- en Buurtplannen van Brussel Preventie en Veiligheid (Safe.brussels) naar Perspective, werden er met de preventieambtenaren of vertegenwoordigers van de gemeenten vergaderingen georganiseerd voor informatie-uitwisseling en debat, en dat op deze data: 7 februari 2019, 25 mei 2021, 2 juni 2021, 28 maart 2022, 16 mei 2022, 6 oktober 2022 en 24 april 2023.

Naast deze vergaderingen zijn er verschillende bilaterale ontmoetingen met de 19 gemeenten.

De DSS werd ook uitgenodigd voor de plenaire zittingen met schoolbemiddelaars en preventieambtenaren, op deze data: 18 oktober 2019 en 17 januari 2023.

4. HET PROGRAMMA VOOR DE ONDERSTEUNING VAN ACTIVITEITEN DIE EROP GERICHT ZIJN KINDEREN EN JONGEREN TE BEGELEIDEN BIJ HUN SCHOLING EN HEN BURGERZIN BIJ TE BRENGEN (PBSB)

Dit programma werd in 2017 door de verenigingssector gecreëerd voor de financiering van activiteiten die de schoolinschakeling bevorderen en de burgerzin bij jongeren aanwakkeren. In oorsprong een jaarlijks programma is het geëvolueerd naar een meerjarenprogramma, gericht op jongeren in precaire situaties die het grootste risico lopen op schooluitval en die wonen of naar school gaan in het BHG. In mindere mate behoren ook ouders of wettelijke voogden tot de doelgroep. De begunstigden van de subsidies zijn zowel Nederlandstalige als Franstalige verenigingen die actief zijn in het Brussels Gewest.

In de periode 2019-2023 stond de DSS in voor:

- > De administratieve en budgettaire opvolging van het PBSB 2018-2021
- > De lancering van de projectoproep voor het PBSB 2022-2024, alsook de preselectie van projecten en de administratieve en budgettaire opvolging van de door de regering geselecteerde projecten.

Voor de driejarige periode 2022-2024 heeft de regering 38 projecten geselecteerd, voor een totaalbedrag van 1.500.000 euro, verspreid over meerdere jaren.

In 2024 wordt een nieuwe driejarige periode verwacht.

5. GEMEENTELIJK PLAN TEGEN SCHOOLVERZUIM (GPS)

Het gemeentelijk plan tegen Schoolverzuim werd ook in de jaren 2000 gecreëerd en omvat de pijler Schoolverzuim van de plaatselijke preventie- en buurtplannen die tot 2020 werden beheerd door de Brusselse instelling die belast is met veiligheid en preventie en tegenwoordig Safe.brussels heet.

Bij de overdracht van het programma naar Perspective en diens bevoegde dienst wordt ook nagedacht over een nieuwe naam. Men wil met name de verschuiving weerspiegelen die al in het PSV heeft plaatsgevonden van een aanpak gebaseerd op veiligheid naar een die vertrekt vanuit preventie van schooluitval.

De andere doelstelling is om deze belangrijke gemeentelijke actie voor schoolinschakeling onder de aandacht te brengen en 19 lokale ankerpunten te voorzien.

De begunstigden van de subsidies van het gpS zijn de gemeenten, meer bepaald de gemeentelijke preventiediensten. De doelgroep van de activiteiten die deze diensten (soms via verenigingen) uitvoeren, zijn jongeren die schoolmoe zijn of een risico op schooluitval lopen.

In de periode 2019-2023 heeft de DSS, naast de overdracht van het programma en de administratieve en budgettaire opvolging van lopende projecten, de oproep tot kandidaatstelling gelanceerd en de projectdossiers geanalyseerd die de gemeenten voor de driejarige periode 2022-2024 hebben ingediend en ter goedkeuring aan de regering voorgelegd.

Het totaalbedrag van het gpS 2022-2024 bedraagt bijna 17.000.000 euro, dat door de regering onder de gemeenten wordt verdeeld en over meerdere jaren wordt uitbetaald ter ondersteuning van ongeveer 160 projecten.

6. EXPERTISECENTRUM INZAKE SCHOOLUITVAL

Perspective is een multidisciplinair expertisecentrum dat zijn expertise via verschillende tools deelt. Als onderdeel van deze opdracht als expertisecentrum inzake schooluitval in het Brussels Gewest, onderhoudt de DSS zijn eigen opgerichte website www.schoolinschakeling.brussels. Van de tools die in de periode 2019-2023 worden ontwikkeld, staat sinds maart 2023 een "Bibliotheek" online. Die bevat alle bronnen die de DSS continu verzamelt: wetenschappelijke en academische literatuur, regelgevende teksten, artikels uit gespecialiseerde tijdschriften, enz. In de Bibliotheek zijn ze toegankelijk voor het grote publiek, met respect voor auteursrechten en intellectuele eigendomsrechten.

7. NOODMAATREGELEN: HET 'PSV-VERSTERKING' EN 'VTE IN DE GEMEENTEN'.

In het kader van de maatregelen die de Regering heeft genomen tijdens de coronacrisis, werd er tijdelijk extra geld uitgetrokken voor de strijd tegen schooluitval.

Om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de coronacrisis, waarbij meer leerlingen 'in een moeilijke situatie' verkeren, heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering beslist om een uitzonderlijk budget vrij te maken om acties ter preventie van schooluitval te ondersteunen.

Het 'PSV-versterking'

Concreet willen we met dit noodplan de acties in het kader van het Preventieprogramma tegen Schoolverzuim (PSV) versterken in de periode van 1 september 2020 tot 31 december 2021.

De DSS, die deze extra projectoproep heeft gelanceerd, stond in voor de opvolging van de 21 projecten die de regering had geselecteerd voor een totaalbedrag van meer dan 296.000 euro. De subsidieperiode loopt van 15 september 2020 tot en met 31 december 2021.

'VTE in de gemeenten'

Er is een budget van 1.500.000 euro vrijgemaakt ter ondersteuning van lokale initiatieven voor schoolinschakeling. Per gemeente wordt er 1 VTE aangeworven voor de periode van 1 september 2020 tot 31 december 2021, met een verlenging tot het einde van het schooljaar 2022. Deze ambtenaren van de gemeentelijke diensten ter preventie van schoolverzuim krijgen van de Regering onder meer deze opdrachten: de actoren in de strijd tegen schooluitval integreren in een netwerk, jongeren met schoolmoeheid individueel opvolgen en collectieve acties tegen schooluitval versterken.

De DSS staat in voor de opvolging van deze bijkomende subsidie, die door 17 gemeenten wordt gebruikt.

8. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > In 2022-2023 zal 3% van de leerlingen in het basisonderwijs het jaar overdoen. Het percentage leerlingen in het secundair onderwijs dat minstens 1 jaar overdoet, is 12%.
- > In 2022-2023 telt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 13% zittenblijvers in het gewoon secundair onderwijs.
- > Voor het secundaire jaar 2022-2023 bedraagt het aandeel leerlingen in het secundair onderwijs met een secundaire achterstand van 2 jaar of meer 17%.
- > Het blijft een hele uitdaging om geconsolideerde statistische gegevens te verzamelen over schoolverzuim om tot een gewestelijke aanpak over te kunnen gaan. Nauwere samenwerking met de Gemeenschappen is hiervoor cruciaal.
- > Om de duurzaamheid van de programma's, de reikwijdte van de acties en de stabiliteit van de sector te garanderen, is het essentieel om een algemene indexering van de middelen voor deze programma's te overwegen.
- > Om de gewestelijke actie meer bekendheid te geven lijkt een vereenvoudiging van de programma's aangewezen. Maar de gewestelijke actie moet een aanvulling blijven op de programma's van de Gemeenschappen, die verantwoordelijk zijn voor onderwijs. Na de gunning van de overheidsopdracht door Perspective werd consultancybureau BDO gevraagd om het overheidsbeleid te evalueren. Uit de eerste bevindingen blijkt dat de gewestelijke maatregelen, die vooral gericht zijn op preventieve en collectieve acties, doeltreffend en coherent zijn.
- > De tijdelijke middelen die de regering had vrijgemaakt ter ondersteuning van de eerste maatregelen tijdens de coronacrisis, zoals de extra VTE's in de gemeenten, werden op het terrein heel positief ontvangen. Dat ze niet werden verlengd, stelde de lokale actoren dan ook teleur, wat erop wijst dat er middelen nodig zijn om dit probleem aan te pakken. De behoefte aan voldoende middelen is nog meer gerechtvaardigd als men bedenkt dat de gevolgen van de coronacrisis met betrekking tot het risico op schoolverzuim langer zullen duren dan de crisis zelf.
- > Bijkomend bewijs voor de behoeften, afkomstig vanuit de praktijk, zijn onder meer: De verenigingssector heeft 104 aanvragen ingediend voor de PBSB-projectoproep voor 2022-2024. De totale gevraagde subsidie bedroeg bijna 5,2 miljoen euro, terwijl er 1,5 miljoen euro beschikbaar was.

9. OPROEPEN VOOR PROEFPROJECTEN ROND DE STRATEGIE GO4BRUSSELS 2030

Als onderdeel van de uitvoering van het 'Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang (BPOK)' van de GO4Brussels2030-strategie staat de DSS in voor de lancering en opvolging van de verschillende oproepen voor proefprojecten tijdens de periode waarop dit verslag betrekking heeft:

- > Projectoproep gericht op de ondersteuning van proefprojecten die inzetten op het leren coderen in de Brusselse scholen en bij de operatoren die tegemoetkomen aan de leerplicht (Codering 2019-2020): 15 projecten geselecteerd voor de periode van 01/09/2019 tot 30/06/2020 voor een totaalbedrag van 149.882 euro.
- > Oproep voor projecten ter preventie van (cyber)pesten op school en ter ondersteuning van het aanleren van de bescherming van persoonsgegevens en de privacy van kinderen en jongeren op het internet (2021-2023): 5 projecten geselecteerd voor de periode van 15/12/2021 tot 30/06/2023 voor een totaalbedrag van 71.440 euro.
- > Oproep voor proefprojecten voor 'vakgericht' taalonderwijs (FR/NL/ENG) in het beroepsgericht onderwijs via digitale tools (2022-2023): 2 projecten geselecteerd voor de periode van 01/06/2022 tot 31/07/2023 voor een totaalbedrag van 70.000 euro.
- > Oproep voor proefprojecten ten gunste van jongeren tussen 15 en 21 jaar die de schoolbanken vroegtijdig (dreigen te) verlaten in het kwalificerend onderwijs: 4 projecten geselecteerd voor de periode van 01/12/2022 tot 30/09/2024 voor een totaalbedrag van 300.000 euro.

De projecten worden ondersteund door de verenigingssector en uitgevoerd met scholen in de twee Gemeenschappen.

De middelen zijn tussen Franstalige en Nederlandstalige projecten verdeeld volgens de verdeelsleutel 80/20.

10. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN:

- > Er moet uitvoerig en rustig bekeken worden of het nuttig is activiteiten die mogelijk 'recurrent' zijn (omdat ze voorzien in behoeften die bijna 'structureel' van aard zijn) te blijven financieren via eenmalige projectoproepen. Dat zou de onzekerheid in de verenigingssector wellicht alleen maar vergroten. Het is ook relevant om te beoordelen in hoeverre projecten geheel of gedeeltelijk 'innovatief' of 'proefprojecten' zijn. Die evaluatie loopt momenteel binnen de DSS.

VII. BELEIDSWERF SOCIALE INCLUSIE EN INSCHAKELING VAN DE JONGERENGARANTIE

1. OPDRACHT EN BALANS VAN DE ACTIVITEITEN

Vanuit de link met het beleid voor schoolinschakeling is de DSS sinds 2020 verantwoordelijk voor het beheer van de beleidswerf 'Sociale inclusie en inschakeling' van doelstelling 2.1 'De Jeugdgarantie verder uitvoeren' van de Strategie GO4Brussels 2030.¹⁷

Deze beleidswerf is gericht op jongeren tussen 15 en 29 jaar die het vaakst vroegtijdig de school verlaten en/of zich in een heel kwetsbare socio-economische situatie bevinden. De werf is opgebouwd rond drie werfpijlers:

- > netwerkindegratie van de actoren, en met name de institutionele;
- > coördinatie van alle acties gericht op preventie en/of bestrijding van schooluitval of sociaal-economisch afhaken in het BHG;
- > bevordering van de ontwikkeling van een aanbod op het gebied van tweedekansonderwijs.

Binnen dit kader stond de DSS in voor:

- > De coördinatie van de jaarlijkse 'reporting' van projecten die werden uitgevoerd door de operatoren en/of ondersteund door verschillende gewestelijke, gemeenschaps- of gemeentelijke instellingen (OCMW's) en door de verenigingssector. Deze projecten krijgen gewestelijke, gemeenschaps- en Europese financiering;
- > De presentatie van het jaarverslag op vergaderingen van het stuurcomité:¹⁸ Daarbij bracht de DSS tijdens de vergaderingen van het specifieke stuurcomité verslag uit over de acties die werden uitgevoerd. Die vergaderingen vonden plaats op: 24 januari 2023 en 16 januari 2024. De lancering en de administratieve en budgettaire opvolging van de projectoproep 'Go4Brussels 2030 Acties voor jongeren van 15 tot 21 jaar die zich in een situatie van actief schoolverzuim bevinden': 10 projecten (8 FR en 2 NL) geselecteerd voor de periode van 01/11/2021 tot 31/07/2023 voor een totaalbedrag van 734.922 euro.

---

¹⁷Strategie Go4Brussels 2030. Naar een economische, maatschappelijke en milieutransitie voor Brussel. Bijgewerkt op 24 februari 2021 naar aanleiding van de coronacrisis, pp. 51-53, beschikbaar op: <https://be.brussels/nl/over-het-gewest/waarden-budget-en-strategie/strategie-en-beleidsprioriteiten/go4brussels-2030-strategisch-meerjarenplan>, geraadpleegd op 19/01/2024.

¹⁸ Dit stuurcomité bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende partners: Brupartners, Actiris, Bruxelles Formation, Perspective (DSS), COCOF, VGC, Besturen van de Franse en Vlaamse Gemeenschap (onderwijs, sociale promotie, jeugd, leerplicht), VDAB Brussel, Brulocalis, Agentschap en Dienst ESF, Infor Jeunes Bruxelles, D'Broej, FCJMP, Jeunes CSC, Jeunes FGTB, Jeunes CGSLB.

2. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > In 2022 zullen in het Brussels Gewest ongeveer 13.700 jongeren tussen 15 en 24 jaar zich in een NEET-situatie bevinden (geen onderwijs, tewerkstelling of opleiding) en zullen ongeveer 7.900 jongeren tussen 18 en 24 jaar de school vroegtijdig verlaten hebben.
- > Tussen de 3.500 en 4.500 jongeren krijgen elk jaar praktische ondersteuning via de projecten die zijn gerapporteerd binnen de beleidswerf 'Sociale inclusie en inschakeling'. Die ondersteuning kan individueel of collectief zijn. Praktische hulp wordt geboden naargelang het doel van de jongere (voorkomen dat het schoolverzuim erger wordt, terug naar school keren na schooluitval, een tweede kans krijgen na schooluitval om een diploma van de middelbare school te behalen, een persoonlijk en professioneel project ontwikkelen, enz.)
- > Door de actoren samen te brengen in een netwerk ontstaat er een coördinatie die kan leiden tot de uitwisseling van informatie, goede praktijken en ervaringen voor alle deelnemende instellingen. En op die manier kan er vastgesteld worden waar er voor doelgroepen mogelijke verbanden zijn tussen programma's. Het biedt ook de mogelijkheid om ideeën over methoden uit te wisselen, met name over de manier van aanpak: hoe ga je op zoek naar jongeren die schoolmoe zijn en hoe bied je hen op een vernieuwende en stimulerende manier ondersteuning in plaats van 'schoolse' leermethoden te hanteren?
- > Via netwerken kan men ook de 'ontbrekende schakels' identificeren in de ondersteuning die jongeren tijdens hun hele traject krijgen.
- > We mogen niet in de 'valkuilen' terechtkomen die zijn achtergebleven door programma's met een relatief starre verdeling van verantwoordelijkheden. Maar we moeten blijven nadenken over hoe we een voorstel voor begeleiding kunnen uitwerken voor de jongere over alle programma's heen. Dat zou betekenen dat we samen met de partners die geïdentificeerd zijn in de beleidswerf 'Sociale inclusie en inschakeling' een regeling uitdenken die jongeren zonder diploma verschillende compenserende opties geeft (geen 'tweede kans', maar 'extra kansen' op een emanciperend leven).
- > Als beheerder van de gewestelijke programma's tegen schoolverzuim zou de DSS kunnen worden belast met de uitwerking van een dergelijk proefprogramma om te voorzien in een netwerk van initiatieven voor jongeren tussen 15 en 29 jaar.
- > In 2024 zullen de projecten van de projectoproep van de DSS voor jongeren die zich in een situatie van actief schoolverzuim bevinden, worden geëvalueerd om te kijken welke praktijken in de toekomst moeten worden voortgezet of uitgebreid.

VIII. STUDENTENLEVEN

1. DE OPDRACHTEN

Als belangrijkste studentenstad van het land heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering Perspective, als expertisecentrum voor territoriale ontwikkeling, de opdracht toevertrouwd om tools te ontwikkelen waarmee kan worden tegemoetgekomen aan de behoeften van de studenten van het hoger onderwijs die in Brussel wonen. In het kader van zijn opdrachten en voor de uitvoering ervan, wordt Perspective ondersteund door het Expertisecomité¹⁹ 'Studentenleven'. Dit comité stelt het vijfjarig actieplan op dat aan de Regering wordt voorgelegd en dat de prioritaire projecten in het kader van de opdrachten van Studentenleven bevat. De leden van het comité krijgen regelmatig een activiteitenverslag (zie punt 2).

In 2023 zal het Gewest bijna 140.000 studenten tellen die les volgen aan de instellingen van het hoger onderwijs op Brussels grondgebied, met alle bijhorende uitdagingen op het gebied van toegang tot bijvoorbeeld huisvesting, studieruimten, openbare ruimten en sport-, culturele en vrijetijdsvoorzieningen.

In 2023 werden de opdrachten van 'Studentenleven' geïntegreerd in de Dienst Scholen, die sindsdien de Dienst Scholen en Studentenleven heet. Die opdrachten zijn erop gericht om:

- > een gewestelijke visie op het onthaal van studenten te ontwikkelen;
- > de toegang tot studieruimten te verbeteren;
- > de opvang van internationale studenten in het Brussels Gewest te vergemakkelijken;
- > in te staan voor de monitoring van studentenhuysvesting.

2. HET EXPERTISECOMITÉ STUDENTENLEVEN

- > Voor zijn opdrachten wordt de dienst Studentenleven, die in 2019 werd opgericht en sinds februari 2023 deel uitmaakt van de DSS, bijgestaan door een expertisecomité 'Studentenleven'. Dat comité is in de periode 2019-2023 op deze data bijeengekomen: 2 juli 2019, 24 september 2019, 29 oktober 2019, 24 september 2020, 25 november 2020, 17 december 2020, 14 januari 2021, 29 april 2021, 17 juni 2021, 09 september 2021, 9 november 2021, 9 december 2021, 24 februari 2022, 5 mei 2022, 16 juni 2022, 8 september 2022, 19 januari 2023, 20 april 2023, 7 september 2023 en 27 oktober 2023.

---

¹⁹ Het expertisecomité bestaat uit vertegenwoordigers van het Franstalig hoger onderwijs (universiteiten, hogescholen, kunstonderwijs en onderwijs voor sociale promotie), aangeduid door de Pôle Académique de Bruxelles; vertegenwoordigers van het Nederlandstalig hoger onderwijs, aangeduid door het Overlegcomité van de vzw Brik; een vertegenwoordiger van de vzw Plateforme Logement étudiant; een vertegenwoordiger van de vzw Brik; een vertegenwoordiger van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

3. BALANS VAN DE ACTIVITEITEN

- > Realisatie van de tweede enquête "Blik op het studentenleven" en publicatie van een verslag in 2020²⁰;
- > Publicatie van de fiche About Brussels over studieruimten in het BHG;
- > Creatie en verspreiding van het platform 'studyspaces.brussels', met een overzicht van de verschillende toegankelijke studieruimten in het BHG;
- > Creatie en verspreiding van een bundel met aanbevelingen voor de operatoren die een studieruimte willen openen.
- > Realisatie en verspreiding, vooral via de gemeenten, van een tool met de administratieve stappen die nodig zijn om internationale studenten in het hoger onderwijs in het BHG in te schrijven;
- > Lancering (2023) van de 3e editie van de enquête 'Blik op het studentenleven' en analyse van de resultaten (2024).
- > Organisatie van de vergaderingen van het Expertisecomité Studentenleven (zie hoger).
- > Start van de monitoring van studentenhuysvesting.

---

²⁰ https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/20201214_-_rapportfinal_nl_studentsleven.pdf

4. BEVINDINGEN/AANBEVELINGEN

- > De toegang tot goede studentenhuisvesting is een hele uitdaging voor studenten die dicht bij (of niet te ver van) hun studieplek willen wonen.
- > De media en verschillende actoren op het terrein berichten regelmatig over het gebrek aan huisvesting en de slechte financiële haalbaarheid en kwaliteit ervan.
- > Om de situatie voor studentenhuisvesting objectief te beoordelen en mogelijke hefboomen voor actie en strategieën te identificeren, gaat de DSS door met het ontwikkelen van een monitoringsysteem voor studentenhuisvesting. Een eerste versie zou eind 2024 beschikbaar moeten zijn.
- > De toegang tot goede studieruimten, zowel tijdelijke als permanente, is een uitdaging voor studenten in het hoger onderwijs, maar ook voor leerlingen in de laatste graad van het secundair onderwijs;
- > We moeten beschikbare studieruimten blijven identificeren en ervoor zorgen dat het platform studyspace.brussels up-to-date blijft.
- > Er moet ook ondersteuning komen voor de uitbreiding van het aanbod aan toegankelijke studieruimten, zowel permanente als tijdelijke. En dit zowel in de omgeving van instellingen voor hoger onderwijs en vlak bij projecten voor nieuwe studentenhuisvesting, als in buurten met een hoge bevolkingsdichtheid en/of openbare huisvesting. Daartoe wil de DSS de rol van Facilitator ontwikkelen voor het creëren van studieruimten.
- > Als openbare bibliotheken financiële ondersteuning krijgen bij het aanbieden van zulke ruimten, zou dit het aanbod voor jongeren die studieruimten nodig hebben kunnen vergroten.
- > Andere opties die overwogen kunnen worden, zijn het uitbreiden van de beschikbaarheid van ruimten in culturele gebouwen of het activeren van de benedenverdieping van kantoorgebouwen of openbare huisvesting.
- > Tot slot moeten de meerjaarlijkse enquêtes 'Blik op het studentenleven' van Perspective worden voortgezet om de kenmerken van de studentenbevolking en hun behoeften beter in kaart te brengen. Gegevensuitwisseling met de Gemeenschappen, vertegenwoordigers van academische instellingen en de instellingen waar verschillende kwesties van Studentenleven betrekking op hebben in het Gewest kan daar eveneens toe bijdragen.
- > De rol van de DSS als facilitator voor de creatie van schoolplaatsen in het verplicht onderwijs zou uitgebreid kunnen worden naar het hoger onderwijs, met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit.

IX. ONDERSTEUNING VAN DE INTEGRATIE VAN JONGE BEGUNSTIGDEN VAN TIJDELIJKE BESCHERMING AFKOMSTIG UIT OEKRAÏNE

1. OPDRACHT

De periode waarop dit verslag van toepassing is, wordt gekenmerkt door twee grote "crisissen" waarmee de Brusselse Gewestregering rekening heeft gehouden: de eerder aangehaalde coronacrisis en de oorlog in Oekraïne. De gevolgen daarvan, met name op het vlak van de integratie van begunstigden van tijdelijke bescherming afkomstig uit Oekraïne (BTBOe), worden door het Gewest in aanmerking genomen bij de uitvoering van het overheidsbeleid.

Het Brussels Gewest creëert een integratieprogramma, op basis van een "sectorale" onderverdeling waar 7 werkgroepen (WG) mee overeenstemmen. De Brusselse Gewestregering heeft de Facilitator Scholen gevraagd om voorzitter te zijn van WG 4 'Kinderopvang, onderwijs en hoger onderwijs'. Die bestaat uit vertegenwoordigers van de FWB, de VGC, de betrokken ministeriële kabinetten (het kabinet van de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bevoegd voor onderwijs in het College van de Cocof, en het kabinet van de minister bevoegd voor onderwijs in het College van de VGC) en de door het Gewest aangestelde Oekraïense referentiepersoon.

In de loop van de maanden is de scope van de activiteiten van WG4 aangepast aan de behoeften van de Oekraïense gemeenschap, met een focus op het verplicht onderwijs.

De activiteiten van WG4 en in samenwerking met de WG zijn:

- > Monitoring van jonge BTBOe-studenten die zijn ingeschreven in scholen (NL/FR) in het BHG;
- > Het verspreiden van informatie over onderwijs, via de SPOC/referentiepersoon van WG4 en naar de gewestelijke website die wordt beheerd door Safe.Brussels: www.helpukraine.brussels, die nu uitsluitend verwijst naar nuttige informatie op de websites van de gemeenschappen;
- > De behoeften van de Oekraïense gemeenschap doorgeven aan de Task Force Oekraïne;
- > Financiering voor de uitrusting van kamers voor jongeren in de huisvestingsplaatsen en het gemeenschapscentrum;
- > Financiering voor buitenschoolse activiteiten georganiseerd door de gemeenten;
- > Financiering van taalonderwijsactiviteiten (FR/NL) voor BTBOe-jongeren en hun ouders, in huisvestingsplaatsen, dagcentra (gemeenschapscentra) en scholen.

De WG is tussen juni 2022 en oktober 2023 17 keer bijeengekomen.

2. MONITORING

De Schoolfacilitator en de DSS handelen met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit en zijn daarom afhankelijk van de gegevens die worden verstrekt door de bevoegde onderwijsentiteiten voor de monitoring van kinderen die zijn ingeschreven in scholen op het grondgebied.

In het begin van het schooljaar 2023-2024 dekken de gegevens die beschikbaar zijn voor WG4 niet dezelfde periode. De gegevens van het FWB-verslag baseren zich op cijfers van februari 2024 en die van het VGC-verslag op cijfers van juli 2023.

- > In de Federatie Wallonië-Brussel zijn er 2.479 leerlingen met tijdelijke bescherming afkomstig uit Oekraïne ingeschreven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (op een totaal van 5.212 ingeschreven BTBOe-leerlingen in het FWB).
- > Uit de gegevens voor het schooljaar 2022-2023 (cijfer voor juli 2023) blijkt dat er aan Nederlandstalige kant 170 leerlingen met tijdelijke bescherming afkomstig uit Oekraïne naar school gaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3. FINANCIERING VAN DE UITRUSTING VAN RUITEN VOOR JONGEREN

Om de uitrusting van ruimten voor jongeren in door het Gewest georganiseerde huisvestingsplaatsen en dagcentra te ondersteunen, heeft de DSS subsidies toegekend aan vzw's die de regering heeft aangewezen om die ruimten te beheren in het kader van het programma "Brussels Helps Ukraine": het nieuwe Samu Social, Communa, het burgerplatform ter ondersteuning van vluchtelingen en Ukraine Voice Refugee Committee.

De subsidies zijn gebruikt voor de aanschaf van materiaal tot 31 december 2022.

4. FINANCIERING VOOR BUITENSCHOOLSE ACTIVITEITEN GEORGANISEERD DOOR DE GEMEENTEN

In navolging van het besluit van de regering heeft de DSS het beheer op zich genomen van de toekenning van subsidies aan de 19 gemeenten voor de organisatie van buitenschoolse activiteiten voor jonge BTBOe-leerlingen voor de periode van 01 juli 2022 tot 31 december 2022.

Van de 19 gemeenten hebben er 9 activiteiten georganiseerd met die gewestelijke financiering.

5. ACTIVITEITEN VOOR TAALONDERWIJS (FR/NL)

Via WG4 beheert en controleert de DSS, in navolging van besluiten van de Brusselse Gewestregering sinds 2022, de volgende subsidies:

- > Organisatie van sociolinguïstische workshops voor ouders van BTBOe-jongeren (FR): het project wordt geleid door de vzw Proforal, in samenwerking met de vzw's SIMA, CIPROC en Inforfemme. Dankzij de opeenvolgende besluiten konden deze workshops plaatsvinden van 1 september 2022 tot 31 december 2023. In de zomer van 2023 wordt het project via zomerstages uitgebreid naar BTBOe-jongeren;
- > Organisatie van taalworkshops voor ouders van BTBOe-jongeren (NL): het project wordt geleid door de vzw Huis van Het Nederlands. Dankzij de opeenvolgende besluiten konden deze workshops plaatsvinden van 1 november 2022 tot 31 december 2023.
- > Organisatie van taalcursussen (lichte opleiding) voor de ouders van BTBOe-jongeren (FR): de vzw Ciproc staat voor de periode van 1 september 2022 tot 31 december 2023 in voor het projectbeheer;
- > Organisatie van begeleidende activiteiten in de leertaal (FR): een project geleid door de vzw Schola Ulb. Dankzij de opeenvolgende besluiten konden deze begeleidende activiteiten plaatsvinden van 1 juli 2022 tot 31 december 2023.

Er werd ook een subsidie toegekend aan de vzw Pierre de Lune voor de organisatie van eenmalige artistieke evenementen (theateractiviteiten en workshops choreografie) voor de periode van 1 december 2022 tot 30 juni 2023.

X. CONCLUSIE

Tien jaar na de oprichting van de functie Schoolfacilitator is het duidelijk dat het relevant blijft om in het Gewest een dienst te hebben die verantwoordelijk is voor dossiers inzake scholen en kinderopvang waarvoor gewestelijke actie nuttig is. Dat blijkt niet alleen uit de steun van het Gewest voor deze verschillende beleidsprogramma's, die kort wordt aangehaald in dit verslag, maar ook uit de toename van het aantal opdrachten dat aan Perspective wordt toegewezen. Met gewestelijke hefboomen draagt het Gewest bij aan het beleid van de bevoegde entiteiten om de mogelijkheden voor sociale emancipatie en gelijke kansen voor alle jongeren op het grondgebied te vergroten.

Sinds 2014 heeft de Dienst Scholen en Studentenleven van Perspective zich geleidelijk gevestigd als een erkende speler in het identificeren van de behoefte aan school- en kinderopvangplaatsen aan de hand van regelmatige monitoring. De dienst ontwikkelt ook besluitvormingsinstrumenten in verband met het Studentenleven, zoals de monitoring van de studentenhuysvesting die momenteel wordt ontwikkeld. Hij heeft ook een cruciale rol bij de integratie van schoolvoorzieningen in het stadsweefsel via het stadsvernieuwingsprogramma 'Schoolcontract' en beheert de gewestelijke programma's om schoolmoeheid tegen te gaan. Ten slotte waarborgt hij de kwaliteit van schoolvoorzieningen en hun onmiddellijke omgeving door aanbevelingen te doen of te herinneren aan geldende regelgeving (gidsen, Toolbox). Alle uitgevoerde activiteiten dragen bij aan de ontwikkeling van een inclusieve stad en een evenwichtige verdeling van voorzieningen over het gewestelijke grondgebied.

Specifieke bevindingen en aanbevelingen voor de uitdagingen van de Dienst staan in de verschillende hoofdstukken van dit verslag, die telkens worden afgesloten met specifieke bevindingen en aanbevelingen.

In het algemeen, en rekening houdend met de verschillende bevoegdheden, blijft een structurele en doorgedreven samenwerking tussen de bevoegde instanties essentieel. Of het nu gaat om toegang tot de gegevens die nodig zijn om beleidsondersteunende instrumenten te ontwikkelen vanuit een gewestelijke aanpak, of om de uitvoering van concrete projecten die bijdragen tot de ontwikkeling van het Gewest. Een samenwerkingsovereenkomst rond de thema's van het Brussels programma voor onderwijs en kinderopvang is hier bijzonder relevant.

Op Brussels institutioneel niveau, tot slot: gezien de demografische ontwikkelingen en het feit dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de belangrijkste studentenstad van het land is, is het essentieel om de werking van de Dienst Scholen en Studentenleven op lange termijn te garanderen. De Dienst Scholen en Studentenleven (DSS) opnemen als dienst in de ordonnantie van 29 juli 2015 houdende oprichting van het Brussels Planningsbureau zou daartoe bijdragen.

